

អង្គការសហប្រជាជាតិ

សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ៣២

កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និង
សិទ្ធិនយោបាយ

មាត្រា១៤៖ សិទ្ធិស្មើតាមគ្នានៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលា
ជម្រះក្តី និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌

អនុម័តដោយគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស

គោលបំណងប្រជុំលើកទី១៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៧

ការិយាល័យឧត្តមស្តង់ដារអង្គការសហប្រជាជាតិ ទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា

អង្គការសហប្រជាជាតិ

សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ៣២ កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និង សិទ្ធិនយោបាយ

មាត្រា១៤៖ សិទ្ធិស្មើភាពគ្នានៅចំពោះមុខតុលាការ
និងសាលាជម្រះក្តី និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះ
ដោយយុត្តិធម៌

អនុម័តដោយគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស
ឆ្នាំ២០០៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៧

ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣

មាតិកា រឿង

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម.....	៥
មាត្រា ១៤.....	១២
I- កំណត់សំគាល់ទូទៅ.....	១៥
II- ស្នើភាពគ្នានៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តី.....	២០
III- សវនាការដោយយុត្តិធម៌ និងជាសាធារណៈ ដោយសាលាជម្រះក្តីមួយមានសមត្ថកិច្ច ឯករាជ្យ និងអនាគតិ.....	២៦
IV- សច្ចធារណ៍នៃនិរទោស.....	៤៣
V- សិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ.....	៤៥
VI- អនីតិជន.....	៥៨
VII- ការពិនិត្យឡើងវិញដោយសាលាក្តីជាន់ខ្ពស់.....	៦០
VIII- សំណងជំងឺចិត្តក្នុងករណីយុត្តិនិសេធ.....	៦៦
IX- ទ្វេទណ្ឌភាព.....	៦៨
X- ទំនាក់ទំនងរវាងមាត្រា ១៤ ជាមួយនឹងបទប្បញ្ញត្តិផ្សេងៗទៀតនៃកតិកាសញ្ញានេះ.....	៧១

សេចក្តីផ្តើម

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានផ្តល់សច្ចាប័នលើកតិកាសញ្ញា អន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ កាលពីឆ្នាំ១៩៩២។ កតិកាសញ្ញានេះ ការពារសិទ្ធិសំខាន់ៗជាច្រើន។ ក្នុងចំណោម សិទ្ធិទាំងនោះ គឺមានសិទ្ធិស្មើភាពគ្នានៅចំពោះមុខតុលាការ និង សាលាជម្រះក្តី និងសិទ្ធិទទួលបានសវនាការប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១៤។

គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស គឺជាគណៈកម្មាធិការមួយ ដែលមានសមាជិក១៨រូប ជាអ្នកជំនាញការឯករាជ្យ បោះឆ្នោត ជ្រើសតាំងដោយរដ្ឋភាគីដើម្បីតាមឃ្លាំមើលការអនុវត្តកតិកាសញ្ញា នេះ។ គណៈកម្មាធិការពិនិត្យមើលរបាយការណ៍ដែលរដ្ឋភាគីបាន ដាក់ជូនទៀងទាត់ តាមកាលកំណត់។ រួចហើយ គណៈកម្មាធិការ អនុម័តសេចក្តីសង្កេតសន្និដ្ឋានលើរបាយការណ៍នោះ ដែលចាត់ ទុកជាអនុសាសន៍របស់គណៈកម្មាធិការចំពោះរដ្ឋភាគី អំពីរបៀប ធ្វើឲ្យប្រសើរដល់ការគោរពតាមកាតព្វកិច្ចរបស់រដ្ឋភាគីនោះ ចំពោះ កតិកាសញ្ញា។ ចំពោះរដ្ឋភាគីណា ដែលបានផ្តល់សច្ចាប័នលើកតិកា សារបន្ថែមទី១នៃកតិកាសញ្ញានេះដែរ គណៈកម្មាធិការនឹងមាន សិទ្ធិពិនិត្យមើលបណ្តឹងដែលប្តឹងដោយបុគ្គលនានា ឬក្រុម ដែល បានចោទថាមានការបំពានលើសិទ្ធិរបស់ពួកគេ ដោយរដ្ឋភាគី។ វា

មានសារៈសំខាន់ណាស់ដែលរដ្ឋភាគី ត្រូវយល់ពីទំហំនៃកាតព្វកិច្ច
របស់គេក្រោមកតិកាសញ្ញានេះ។ ដើម្បីជួយដល់រដ្ឋភាគីលើករណី
នេះ គណៈកម្មាធិការអនុម័តសេចក្តីពន្យល់ទូទៅ ដែលពន្យល់
ពិស្តារម្តងមួយមាត្រាៗពីកាតព្វកិច្ចរបស់រដ្ឋភាគីក្រោមកតិកាសញ្ញា
នេះ។ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅទាំងនេះ ធ្វើឡើងដោយឈរលើមូល
ដ្ឋាននៃសេចក្តីសង្កេតសន្និដ្ឋានកន្លងមក និងសេចក្តីសំរេចរបស់
គណៈកម្មាធិការ លើរឿងក្តីនីមួយៗ ដែលបុគ្គលបានប្តឹងមក។

សិទ្ធិស្មើភាពគ្នានៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តី
និងសិទ្ធិទទួលបានសវនាការដោយយុត្តិធម៌ គឺមានសារៈសំខាន់
ដល់កិច្ចការពារនីតិវិធីនៅក្នុងប្រទេសណាក៏ដោយ។ ហេតុនេះ
ហើយបានជាគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស បានអនុម័តសេចក្តី
ពន្យល់ទូទៅលេខ៣២ ស្តីពីមាត្រា១៤ កាលពីខែកក្កដាឆ្នាំ២០០៧
ដើម្បីផ្តល់ការណែនាំបន្ថែមទៀតថា តើសិទ្ធិដ៏សុគតស្មោះនេះ ជាក់
ស្តែងពាក់ព័ន្ធនឹងអ្វីខ្លះទៅ។ គណៈកម្មាធិការ បានសង្កត់ធ្ងន់ថា
រាល់កិច្ចធានាការពារមានចែងក្នុងមាត្រា១៤ ត្រូវយកមកអនុវត្តនៅ
គ្រប់រដ្ឋភាគី ដោយមិនគិតថារដ្ឋនោះដើរតាមប្រព័ន្ធច្បាប់បារាំង ឬ
ប្រព័ន្ធច្បាប់អង់គ្លេសឡើយ។

នៅក្នុងសេចក្តីពន្យល់ទូទៅនេះ គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិ
មនុស្សបានពន្យល់ពិស្តារពីកិច្ចការពារផ្សេងៗនៃដំណើរនីតិវិធីត្រឹម
ត្រូវដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១៤។ ដោយចាប់ផ្តើមពីសិទ្ធិស្មើភាពគ្នា

នៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តី គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស បានគូសបញ្ជាក់ថា កិច្ចការពារទូទៅនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្ត មិនត្រឹមតែនៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការនោះទេ តែក៏ត្រូវអនុវត្តផងដែរនៅក្នុងដំណើរការយុត្តិធម៌ទាំងអស់ ដូចជា តួយ៉ាង នីតិវិធីដាក់វិន័យមន្ត្រីរាជការសាធារណៈជាដើម។ គណៈកម្មាធិការ ក៏បានសង្កត់ធ្ងន់ពីសិទ្ធិទទួលបានសេវាយុត្តិធម៌ដោយស្មើភាពគ្នា។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ សិទ្ធិទទួលបានសេវាយុត្តិធម៌ដល់ជនក្រីក្រ ជារឿយៗ ត្រូវបានរារាំងដោយការខ្វះជំនួយផ្នែកច្បាប់។ ការផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ដោយមិនគិតថ្លៃដល់ជនក្រីក្រ គួរត្រូវធានាថា ជនក្រីក្រមានសិទ្ធិទទួលបានសេវាយុត្តិធម៌កាន់តែប្រសើរ។

គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស បានផ្តល់ការពន្យល់យ៉ាងក្បោះក្បាយអំពីសិទ្ធិទទួលបានសវនាការដោយយុត្តិធម៌ និងជាសាធារណៈ ដោយសាលាក្តីមានសមត្ថកិច្ច ឯករាជ្យ និងមិនលំអៀង។ គណៈកម្មាធិការ បានសង្កត់ធ្ងន់ជាពិសេសពីឯករាជភាពរបស់ចៅក្រម ដែលត្រូវធានាការពារតាមរយៈ ជាតួយ៉ាង វិធីនៃការតែងតាំង សន្តិសុខនៃមុខតំណែង វិធាននៃការតំឡើងស័ក្តិ ការផ្ទេរ ការល្អូរ និងការចូលនិវត្តន៍។ វាជាអាណត្តិដាច់ខាតដែលចៅក្រមត្រូវរួចផុតពីការជ្រៀតជ្រែកខាងនយោបាយ ពីអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ។ កិច្ចធានាការពារដើម្បីរក្សាឯករាជភាពរបស់ចៅក្រម គួរត្រូវបានតម្កល់នៅក្នុងច្បាប់។

នៅក្នុងសេចក្តីពន្យល់ទូទៅនេះ គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស ក៏បានពន្យល់ផងដែរពីគោលការណ៍អនាគតិ។ ទស្សនៈនៃឯករាជភាពរបស់ចៅក្រម សំដៅដល់សមត្ថភាពរបស់ចៅក្រម ក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចដោយសេរី រួចផុតពីទម្រង់ណាមួយនៃឥទ្ធិពលនយោបាយ រីឯទស្សនៈនៃអនាគតិ សំដៅដល់សមត្ថភាពរបស់ចៅក្រម មិនត្រូវទទួលឥទ្ធិពលដោយមានភាពលំអៀង ឬការរើសអើសផ្ទាល់ខ្លួន ឬដោយបុរេនិច្ច័យណាមួយ អំពីរឿងក្តីនៅចំពោះមុខខ្លួននោះទេ ហើយមិនត្រូវលំអៀងទៅរកភាគីណាមួយនៃរឿងក្តីឡើយ។ ចៅក្រមមិនត្រឹមតែមិនលំអៀងនោះទេ ក៏ប៉ុន្តែគាត់ត្រូវបង្ហាញឲ្យគេឃើញថា គាត់ពិតជាមិនលំអៀងមែន។

គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស បានពន្យល់ថា សវនាការដោយយុត្តិធម៌ គួរត្រូវបានរៀបចំឲ្យបានរហ័សនិងជាសាធារណៈ។ នៅពេលដែលបុគ្គលម្នាក់ត្រូវជាប់ចោទពីបទព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា១៤ ធានាការពារគោលការណ៍សច្ចធារណ៍។ គោលការណ៍នេះ ត្រូវបានគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស ចាត់ទុកថាជាគោលការណ៍គ្រឹះក្នុងការការពារសិទ្ធិមនុស្ស ដាក់បន្ទុកទៅលើព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការបង្ហាញភស្តុតាងពីការចោទប្រកាន់របស់ខ្លួនឲ្យហួសពីវិមតិសង្ស័យ។ ហេតុដូច្នេះ គឺមិនមែនជនជាប់ចោទ ជាអ្នកត្រូវបង្ហាញភស្តុតាងថា គាត់ជាជនគ្មានកំហុសនោះទេ។

គ្រប់ជនជាប់ចោទពីបទព្រហ្មទណ្ឌគួរទទួលបានប្រយោជន៍
ពីការការពារមួយចំនួន ដូចជាសិទ្ធិត្រូវដឹងភ្លាមៗពីការចោទប្រកាន់
នឹងខ្លួន សិទ្ធិទទួលបានមេធាវីតាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន សិទ្ធិ
ទទួលបានជំនួយផ្នែកច្បាប់ដោយមិនបង់ថ្លៃ នៅក្នុងរឿងក្តីមួយចំនួន
និងសិទ្ធិទទួលបានសមភាពនៃភាគីក្នុងរឿងក្តី រវាងការការពារ និង
ការចោទប្រកាន់។ មាត្រា១៤ ក៏ការពារមិនឲ្យមានការឆ្លើយ
សារភាពដោយបង្ខំដែរ។ កិច្ចការពារខ្លះក្នុងចំណោមកិច្ចការពារ
ទាំងនេះ ក៏មានចែងនៅក្នុងមាត្រា៣៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា និង
ក្នុងបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ៣២ ពន្លាតគោលការណ៍ជាមូល
ដ្ឋាននេះ ដល់យុត្តិធម៌អនីតិជនដែរ។ ជាការពិតណាស់ អនីតិជនក៏
គួរទទួលបានកិច្ចការពារដូចគ្នា ដូចមនុស្សពេញវ័យដែរ។ បន្ថែម
ពីនេះ អនីតិជនគួរមានកិច្ចការពារពិសេស។ គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិ
មនុស្សបានសង្កត់ធ្ងន់ថា ការឃុំខ្លួនអនីតិជន មុនពេលសវនាការ
និងនៅពេលសវនាការ គួរតែចៀសវាងឲ្យបានច្រើនបំផុតតាមតែ
អាចធ្វើបាន។ ជាទូទៅ រដ្ឋគួរស្វែងបង្កើតប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្ម
ទណ្ឌអនីតិជនឲ្យបានត្រឹមត្រូវមួយ។ ក្នុងករណីនេះ រាជរដ្ឋាភិបាល
កម្ពុជា កំពុងតែចាត់ទុកការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន ថា
ជាជំហានដំបូងមួយ ឆ្ពោះទៅរកការបង្កើតប្រព័ន្ធមួយបែបនេះ។

សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ៣២នេះក៏មាននិយាយពីសិទ្ធិប្តឹង ឧទ្ធរណ៍ និងសិទ្ធិទទួលសំណងពីយុត្តិធម៌សេចក្តី។ សេចក្តីពន្យល់នេះ រំលឹកឡើងវិញពីគោលការណ៍ទ្វេទណ្ឌភាព ដែលហាមមិនឲ្យជន ណាមួយត្រូវបានកាត់ទោស និងផ្ដន្ទាទោសពីរដងចំពោះបទល្មើស ដដែល។

ជាទីបញ្ចប់ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ៣២នេះ បានផ្តល់នូវ ចំណុចសំខាន់ៗមួយចំនួនគួរឲ្យចងចាំ អំពីទំនាក់ទំនងរវាងមាត្រា ១៤ និងបទប្បញ្ញត្តិដទៃទៀតនៃកកិកាសញ្ញា។ ជាពិសេស សេចក្តី ពន្យល់នេះ រំលឹកថា ចំណែកសារភាពដោយបង្ខំគឺជាការបំពាននឹង មាត្រា១៤ និងមាត្រា១៧ អំពីការហាមប្រាមទារុណកម្ម និងការ ប្រព្រឹត្តិយោរយៅ អមនុស្សធម៌ និងបន្ទាបបន្ថោក។ ការពន្យារ ពេលសវនាការដោយមិនត្រឹមត្រូវ គឺមិនត្រឹមតែបំពានលើសិទ្ធិ ទទួលបានសវនាការដោយយុត្តិធម៌នោះទេ តែថែមទាំងបំពានលើ មាត្រា៩(៣) ដែលចែងថាបុគ្គលទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានចាប់ ខ្លួន ឃុំខ្លួន ដោយជាប់ចោទពីបទព្រហ្មទណ្ឌមួយ ត្រូវមានសិទ្ធិ ទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលវេលាមួយសមស្រប បើមិនដូច្នេះ ទេ ត្រូវតែដោះលែង។ គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស ក៏បានពន្យល់ ថា វិធីដែលដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ អាចប៉ះពាល់ដល់ការអនុ វត្ត និងការទទួលបានសិទ្ធិដទៃទៀត ដែលត្រូវបានការពារដោយ កកិកាសញ្ញានេះ។ គណៈកម្មាធិការផ្តល់ឧទាហរណ៍ពីបទបរិហារ

កេរ្តិ៍ ដែលត្រូវបានគេទុកមិនចាត់ការអស់ជាច្រើនឆ្នាំ ហើយពន្យល់
ថា ការពន្យារពេលនេះ មានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់ជនត្រូវ
ចោទ ហើយអាចរឹតត្បិតមិនត្រឹមត្រូវដល់សិទ្ធិមានសេរីភាពនៃការ
បញ្ចេញមតិរបស់គាត់ ដែលត្រូវបានការពារតាមមាត្រា១៩ នៃ
កតិកាសញ្ញា។

សរុបសេចក្តីមក សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ៣២នេះ មាន
សារប្រយោជន៍ជាពិសេស ដោយចាត់ទុកថា មាត្រា១៤ គឺជាបទ
ប្បញ្ញត្តិមួយស្មុគស្មាញ។ នៅក្នុងឯកសារដ៏សំខាន់នេះ គណៈកម្មា
ធិការសិទ្ធិមនុស្ស បានផ្តល់នូវការណែនាំយ៉ាងក្បោះក្បាយពីវិធីបក
ស្រាយមាត្រា១៤ - ប្រការនេះគួរតែជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកប្រតិបត្តិ
ទាំងឡាយណា ដែលមានការប្តេជ្ញាខ្ពស់ ដល់ការអនុវត្តសិទ្ធិទទួល
បានសវនាការដោយយុត្តិធម៌នៅកម្ពុជា។

ការិយាល័យឧត្តមស្តង់ការ

អង្គការសហប្រជាជាតិ

ទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា

ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣

មាត្រា ១៤

១. ជនគ្រប់រូប ត្រូវមានភាពស្មើគ្នាចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជំនុំជម្រះ ។

ជនគ្រប់រូបត្រូវមានសិទ្ធិឱ្យសាលាក្តីមានសមត្ថកិច្ច ឯករាជ្យ និងមិនលំអៀង ដែលបង្កើតឡើងដោយច្បាប់ ជំនុំជំរះរឿងក្តីរបស់ខ្លួនដោយយុត្តិធម៌ និងជាសាធារណៈ ក្នុងការសម្រេចសេចក្តីលើការចោទប្រកាន់ប្រឆាំងមកលើខ្លួន ក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ឬលើសិទ្ធិ និងករណីយកិច្ចក្នុងរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី។ សារព័ត៌មាន និងសាធារណៈជនអាចមិនឱ្យចូលរួមទាំងស្រុង ឬផ្នែកមួយនៃសវនាការ ដោយសារមូលហេតុសីលធម៌សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬសន្តិសុខជាតិ ក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ ឬនៅពេលផលប្រយោជន៍នៃជីវិតឯកជនរបស់គូភាគីតម្រូវឱ្យធ្វើដូច្នេះ ឬក្នុងកម្រិតដែលចាំបាច់បំផុតតាមការយល់ឃើញរបស់តុលាការ ក្នុងស្ថានភាពពិសេស ដែលថាការធ្វើជាសាធារណៈ នឹងនាំឱ្យខូចដល់ផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌។ ប៉ុន្តែ ការចេញសាលក្រមទាំងអស់ ក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ រដ្ឋប្បវេណី ត្រូវប្រកាសជាសាធារណៈ លើកលែងតែផលប្រយោជន៍អនីតិជនតម្រូវផ្សេងពីនេះ ឬរឿងក្តីទាក់ទងនឹងទំនាស់មាតុភាព ឬអាណាព្យាបាលភាពរបស់កុមារ ។

២. ជនណាដែលជាប់ចោទពីបទព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវមានសិទ្ធិសន្មត់ជាមុនថា ជាជនគ្មានទោស រហូតដល់ត្រូវបានបង្ហាញពីពិរុទ្ធភាព ស្របតាមច្បាប់។

៣. ក្នុងការសម្រេចសេចក្តី លើការចោទប្រកាន់ពីបទព្រហ្មទណ្ឌណាមួយ ប្រឆាំងមកលើខ្លួន ជនគ្រប់រូបត្រូវមានសិទ្ធិទទួលបានការធានាការពារជាអប្បបរមា ដោយស្មើភាពគ្នាជាមួយពេញលេញ ដូចខាងក្រោម៖

(ក) ត្រូវបានប្រាប់ភ្លាមៗ និងដោយលំអិត អំពីប្រភេទ និងមូលហេតុនៃ ការចោទប្រកាន់មកលើខ្លួន ជាភាសាដែលជននោះចេះ ។

(ខ) ត្រូវមានពេលវេលា និងមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់រៀបចំការពារ ខ្លួន និងឆ្លើយឆ្លងជាមួយមេធាវីតាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន។

(គ) ត្រូវបានជំនុំជំរះដោយឥតពន្យារពេលយូរហួសហេតុ ។

(ឃ) ត្រូវបានជំនុំជំរះដោយមានវត្តមានរបស់ខ្លួន និងការពារខ្លួនដោយផ្ទាល់ ខ្លួនឯង ឬតាមរយៈជំនួយការច្បាប់តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន និងត្រូវបានប្រាប់ឱ្យ ដឹងអំពីសិទ្ធិនេះ ប្រសិនបើខ្លួនគ្មានជំនួយការច្បាប់ ហើយត្រូវទទួលបានជំនួយការ ច្បាប់ផ្តល់ឱ្យខ្លួន ក្នុងករណីណាក៏ដោយដែលផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ត្រូវឱ្យធ្វើដូច្នេះ និងដោយឥតបង់ថ្លៃ នៅក្នុងករណីបែបនេះ បើជនជាប់ចោទគ្មានមធ្យោបាយគ្រប់ គ្រាន់ ដើម្បីចំណាយទៅលើជំនួយការច្បាប់ទេនោះ ។

(ង) ត្រូវមានការសួរចម្លើយ ឬសុំឱ្យសួរចម្លើយសាក្សីដាក់បន្ទុក និង ទទួលបានការចូលរួមពី និងការសួរចម្លើយសាក្សីដោះបន្ទុក ក្នុងលក្ខខណ្ឌដូចគ្នាទៅនឹង សាក្សីដាក់បន្ទុកដែរ ។

(ច) ត្រូវទទួលបានអ្នកបកប្រែភាសាដោយឥតគិតថ្លៃ បើជនជាប់ចោទ មិនយល់ ឬមិនចេះភាសាដែលប្រើប្រាស់នៅតុលាការ ។

(ឆ) មិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំ ឱ្យឆ្លើយដាក់កំហុសលើខ្លួនឯង ឬសារភាពថា មានពិរុទ្ធ ។

៤. នៅក្នុងករណីអនីតិជន នីតិវិធីត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើអាយុរបស់ពួកគេ និងសេចក្តីត្រូវការក្នុងការលើកស្ទួយការស្តារនីតិសម្បទាពួកគេឡើងវិញ ។

៥. ជនគ្រប់រូបដែលជាប់ពិន្ទុពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវមានសិទ្ធិសុំឱ្យសាលា
ក្តីមួយខ្ពស់ជាង ពិនិត្យទៅលើការប្រកាសពិន្ទុភាព និងការផ្ដន្ទាទោសឡើងវិញ
ស្របតាមច្បាប់ ។

៦. នៅពេលជនណាម្នាក់ត្រូវបានប្រកាសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារបច្ចេកទេសដោយសេចក្តីសម្រេចសាលាដំបូង ហើយក្រោយមក ការប្រកាសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារនេះត្រូវបានបដិសេធឬត្រូវបានលើកលែងទោស ដោយហេតុថាអង្គហេតុថ្មី ឬដែលបានរកឃើញថា បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថាការផ្តន្ទាទោសនេះមានយុត្តិធម៌សេចក្តីសម្រេច ជនដែលទទួលបានព្រះរាជក្រឹត្យដោយសារការដាក់ទោសនេះ ត្រូវទទួលសំណងស្របតាមច្បាប់ លើកលែងតែមានការបង្ហាញថា ការមិនលាតត្រដាងអាទិភាពនៃការពិនិត្យពេល បណ្តាលមកពីជននោះទាំងស្រុង ឬមួយផ្នែក ។

៧. គ្មានជនណាម្នាក់ត្រូវយកមកកាត់ទោស ឬយកមកផ្ដន្ទាទោសម្ដងទៀត ចំពោះបទល្មើសដែលបានផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរ ឬបានលើកលែងចោទរួចហើយ ស្រប តាមច្បាប់ និងនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌរបស់រដ្ឋនីមួយៗនោះឡើយ ។

សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ៣២

កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ

**មាត្រា១២៖ សិទ្ធិស្មើភាពគ្នានៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលា
ជម្រះក្តី និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌**

I-កំណត់សំគាល់ទូទៅ

**១. សេចក្តីពន្យល់ទូទៅនេះជំនួសឲ្យសេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ១៣
(សម័យប្រជុំលើកទី២១)។**

**២. សិទ្ធិស្មើភាពគ្នាចំពោះមុខតុលាការនិងសាលាជម្រះក្តី និងសិទ្ធិ
ទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ គឺជាធាតុផ្សំដ៏សំខាន់មួយ
នៃការការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងប្រើជាមធ្យោបាយតាមនីតិវិធី ដើម្បី
ធានាការពារដល់នីតិរដ្ឋ។ មាត្រា១៤ នៃកតិកាសញ្ញានេះ មាន
គោលដៅធានាដល់ការគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ឱ្យបានត្រឹមត្រូវនិង
ដើម្បីសម្រេចបានគោលដៅនេះ ត្រូវធានាការពារដល់សិទ្ធិជាក់
លាក់មួយចំនួន។**

**៣. មាត្រា១៤ មានលក្ខណៈស្មុគស្មាញដោយឡែកមួយ ដោយរួម
បញ្ចូលនូវកិច្ចធានាការពារផ្សេងៗ ក្រោមវិសាលភាពនៃការអនុវត្ត
ខុសៗគ្នា។ ឃ្លាទី១ នៃកថាខ័ណ្ឌទី១ ចែងពីកិច្ចធានាការពារជា
ទូទៅនៃភាពស្មើគ្នានៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តី**

ដោយមិនគិតពីលក្ខណៈចរិតនៃនីតិវិធី នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ទាំងនេះឡើយ។ ឃ្លាទី២ នៃកថាខ័ណ្ឌដដែល ផ្តល់សិទ្ធិឲ្យបុគ្គល គ្រប់រូប ទទួលបានសវនាការជាសាធារណៈ និងយុត្តិធម៌ពីសាលា ជម្រះក្តីដែលមានសមត្ថកិច្ច ឯករាជ និងមិនលំអៀង ហើយដែល ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយច្បាប់ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ប្រឈមមុខ នឹងការចោទប្រកាន់ពីបទព្រហ្មទណ្ឌណាមួយ ឬប្រសិនបើសិទ្ធិនិង កាតព្វកិច្ចរបស់បុគ្គលនោះ ត្រូវបានសម្រេចដោយបណ្តឹងតាមផ្លូវ តុលាការ។ ក្នុងនីតិវិធីបែបនេះ សាធារណជន និងប្រព័ន្ធសារព័ត៌ មានអាចមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចូលស្តាប់សវនាការ តែក្នុងករណី នានាដែលបានបញ្ជាក់ក្នុងល្បះទី៣នៃ កថាខ័ណ្ឌទី១ តែប៉ុណ្ណោះ។ កថាខ័ណ្ឌទី២ ដល់ទី៥ នៃមាត្រានេះ មានចែងពីកិច្ចការពារតាម នីតិវិធីសំរាប់ជនដែលត្រូវចោទពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។ កថាខ័ណ្ឌ ទី៦ មានចែងពីសិទ្ធិដ៏សំខាន់មួយ ក្នុងការទទួលបានសំណងសម រម្យ ក្នុងករណីយុត្តិធម៌សេដ្ឋក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ។ កថាខ័ណ្ឌទី៧ ហាមឃាត់ទ្វេទណ្ឌភាព ហេតុដូច្នេះហើយ កថាខ័ណ្ឌនេះ ធានា ការពារសេរីភាពជាសាវ័ន្ត ពោលគឺសិទ្ធិរួចផុតពីការជំនុំជម្រះ ឬ ការផ្ដន្ទាទោសម្តងទៀត ចំពោះបទល្មើសមួយដែលបុគ្គលនេះ ត្រូវ បានផ្ដន្ទាទោស ឬសម្រេចឲ្យរួចពីការចោទប្រកាន់ជាស្ថាពរហើយ នោះ។ នៅក្នុងរបាយការណ៍របស់ខ្លួន រដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញា គួរ តែបែងចែងឲ្យច្បាស់លាស់ រវាងទិដ្ឋភាពផ្សេងៗទាំងនេះ នៃសិទ្ធិ ទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌។

៤. មាត្រា១៤ មានចែងពីកិច្ចធានាការពារនានា ដែលរដ្ឋភាគីត្រូវតែគោរពតាមដោយមិនគិតពីប្រពៃណីគតិយុត្ត និងច្បាប់ជាតិរបស់រដ្ឋភាគីនោះឡើយ។ នៅពេលដែលរដ្ឋភាគីធ្វើរបាយការណ៍អំពីវិធីអនុវត្តកិច្ចធានាការពារទាំងនេះ ឱ្យស្របតាមប្រព័ន្ធគតិយុត្តរបស់ខ្លួន គណៈកម្មាធិការក៏ធ្វើការកត់សំគាល់ថា ច្បាប់ជាតិមិនអាចមានឆន្ទានុសិទ្ធិដាច់មុខ ក្នុងការកំណត់ខ្លឹមសារជាសារវន្ត នៃកិច្ចធានាការពារតាមកតិកាសញ្ញានេះឡើយ។

៥. ទោះបីជាការដាក់ខលក្នុងខណ្ឌលើប្រការមួយចំនួននៃមាត្រា១៤ អាចទទួលយកបានក៏ដោយ ក៏ការដាក់ខលក្នុងខណ្ឌជាទូទៅលើសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ នឹងមានវិសមិតភាពជាមួយកម្មវត្ថុ និងគោលបំណងនៃកតិកាសញ្ញានេះ។^១

៦. ទោះបីជាមាត្រា១៤ មិនត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងបញ្ជីនៃសិទ្ធិនានាដែលមិនអាចធ្វើបដិប្បញ្ញត្តិបាន តាមមាត្រា៤ កថាខ័ណ្ឌទី២ នៃកតិកាសញ្ញានេះក៏ដោយ ក៏រដ្ឋនានាដែលកំពុងធ្វើបដិប្បញ្ញត្តិពីនីតិវិធីធម្មតា ដែលតម្រូវតាមមាត្រា១៤ នៅក្នុងកាលៈទេសៈនៃគ្រាអាសន្នជាសាធារណៈ គួរតែធានាថា បដិប្បញ្ញត្តិបែបនេះ ក៏ពុំជ្រុល

^១ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ២៤ (១៩៩៤) ស្តីពីបញ្ហានានាទាក់ទងនឹងការដាក់ខលក្នុងខណ្ឌ បន្ទាប់ពីការផ្តល់សច្ចាប័ន ឬការចូលជាសមាជិកនៃកតិកាសញ្ញា ឬពិធីសារបន្ថែមនៃកតិកាសញ្ញា ឬទាក់ទងនឹងសេចក្តីប្រកាស ក្រោមមាត្រា៤១ នៃកតិកាសញ្ញានេះ ត្រង់កថាខណ្ឌទី៨។

ហួសពីស្ថានតម្រូវយ៉ាងតឹងរឹង តាមសភាពការណ៍ជាក់ស្តែងនោះ ឡើយ។ កិច្ចធានាការពារនានានៃការជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ពុំអាច ដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមវិធានការនៃបដិប្បញ្ញត្តិ ដែលអាចនឹងធ្វើឲ្យ អន្តរាយដល់ការការពារសិទ្ធិ ដែលមិនអាចធ្វើបដិប្បញ្ញត្តិបាននោះ ឡើយ។ អាស្រ័យហេតុនេះ តួយ៉ាងដូចជាមាត្រា៦ ទាំងមូល នៃ កតិកាសញ្ញានេះ គឺមិនអាចធ្វើបដិប្បញ្ញត្តិបានឡើយ។ នេះមាន ន័យថា សវនាការណាក៏ដោយ ដែលនាំទៅដល់ការដាក់ទោស ប្រហារជីវិត នៅកំឡុងរដ្ឋមានគ្រាអាសន្ន ត្រូវតែអនុលោមតាម ប្បញ្ញត្តិនានានៃមាត្រានេះ ដោយរួមបញ្ចូលរាល់លក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃ មាត្រា១៤ ផង។^២ ដូចគ្នានេះដែរ ដូចជាមាត្រា៧ ទាំងស្រុង ក៏មិន អាចធ្វើបដិប្បញ្ញត្តិបានផងដែរ មានន័យថា ជាគោលការណ៍ពុំមាន កំណត់ហេតុយកចម្លើយ ឬចម្លើយសារភាព ឬភស្តុតាងផ្សេងទៀត ដែលទទួលបានដោយរំលោភបំពាននឹងប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ អាច យកមកប្រើជាភស្តុតាង នៅក្នុងរឿងក្តីណាមួយ ដែលស្ថិតនៅ ក្រោមមាត្រា១៤ នោះឡើយ រួមទាំងក្នុងពេលប្រទេសមានគ្រា អាសន្ន^៣ លើកលែងតែក្នុងករណីដែលកំណត់ហេតុយកចម្លើយឬ

^២ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ២៩ (២០០១) លើមាត្រា៤៖ បដិប្បញ្ញត្តិនៅកំឡុងរដ្ឋមានគ្រាអាសន្ន ត្រង់កថាខណ្ឌទី ១៥។
^៣ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ២៩ (២០០១) លើមាត្រា៤៖ បដិប្បញ្ញត្តិនៅកំឡុងរដ្ឋមានគ្រាអាសន្ន ត្រង់កថាខណ្ឌ ទី៧ និងទី១៥។

ចម្លើយសារភាព ដែលទទួលបានដោយបំពានលើមាត្រា៧ នោះ ត្រូវបានយកទៅប្រើប្រាស់ ជាភស្តុតាងថាទារុណកម្ម ឬការប្រព្រឹត្ត មិនគប្បីដទៃទៀត ដែលត្រូវបានហាមឃាត់ដោយបទប្បញ្ញត្តិនេះ បានកើតមានឡើង។^៤ ការអនុវត្តខុសពីគោលការណ៍គ្រឹះនានា នៃ ការជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ រួមទាំងសច្ចធារណ៍នៃនិរទេសត្រូវហាម ឃាត់គ្រប់ពេលវេលា។^៥

^៤ សូមមើលអនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្ម និងការប្រព្រឹត្តមកលើខ្លួន ឬទណ្ឌកម្មដទៃតែដែលយោរយៅ អមនុស្ស ធម៌ ឬបន្ទោកបន្ទាប ត្រង់មាត្រា១៥។

^៥ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ២៩ (២០០១) លើមាត្រា៤៖ បទប្បញ្ញត្តិនៅកំឡុងគ្រាអាសន្នរបស់រដ្ឋ ត្រង់កថាខណ្ឌ ទី១១។

II. ស្នើនាពន្យារនៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តី

៧. វាក្យខណ្ឌទី១នៃមាត្រា១៤ កថាខណ្ឌទី១ធានាការពារជាទូទៅ នូវសិទ្ធិស្មើភាពគ្នា នៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តី។ ការធានាការពារនេះ ពុំគ្រាន់តែអនុវត្តចំពោះតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តីនានា ដែលមានចែងនៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី២ នៃកថាខណ្ឌនេះ នៃមាត្រា១៤ នោះទេ ប៉ុន្តែក៏ត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរ នៅពេលណាដែលច្បាប់ជាតិ ប្រគល់តួនាទីយុត្តាធិការ ឲ្យដល់ស្ថាប័នយុត្តាធិការណាមួយ ធ្វើការជំនុំជម្រះក្តី។^៦

៨. ក្នុងន័យទូទៅ សិទ្ធិស្មើភាពគ្នានៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តី ធានាការពារជាបន្ថែមទៀតលើគោលការណ៍នានា ដែលមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌទី២នៃមាត្រា១៤ កថាខណ្ឌទី១ពីសិទ្ធិទទួលបានដោយសមភាព និងសិទ្ធិស្មើគ្នានៃភាគីក្នុងរឿងក្តី ព្រមទាំងធានាថា ភាគីនានាក្នុងដំណើរការនីតិវិធី ត្រូវបានប្រព្រឹត្តលើដោយគ្មានការរើសអើងណាមួយឡើយ។

៩. មាត្រា១៤ ក្តោបនូវសិទ្ធិទទួលបានសេវាកម្មយុត្តិធម៌ពីតុលាការនៅក្នុងរឿងក្តីនានាដែលមានការសម្រេចសេចក្តីពីបទចោទប្រកាន់ព្រហ្មទណ្ឌ ព្រមទាំងសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចនានា នៅក្នុងបណ្តឹងតាម

^៦ បណ្តឹងលេខ១០១៥/២០០១ រវាងPerterer និងប្រទេសអូទ្រីស កថាខណ្ឌទី៩.២ (នីតិវិធីរឿងក្តីទណ្ឌកម្មខាងវិន័យ ប្រឆាំងនឹងមន្ត្រីសាធារណៈ) បណ្តឹងលេខ ៩៦១/២០០០ រវាងEverett និងប្រទេសអេស្ប៉ាញ កថាខណ្ឌទី៦.៤ (ស្តីពីការធ្វើបញ្ចប់ប័ន)។

ផ្លូវតុលាការ។ សិទ្ធិទទួលបានសេវាកម្មពីរដ្ឋបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវតែ ធានាការពារប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព នៅក្នុងរឿងក្តីបែបនេះទាំង អស់ ដើម្បីធានាថា តាមន័យនីតិវិធី ពុំមានបុគ្គលណាម្នាក់ត្រូវបាន ដកហូតសិទ្ធិក្នុងការទាមទាររកយុត្តិធម៌ឡើយ។ សិទ្ធិទទួលបាន សេវាកម្មយុត្តិធម៌ពីតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តី ព្រមទាំងសិទ្ធិស្មើ ភាពគ្នានៅចំពោះមុខស្ថាប័នទាំងនោះ មិនត្រូវកំរិតត្រឹមតែពលរដ្ឋ នៃរដ្ឋភាគីនោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវតែផ្តល់ឲ្យបុគ្គលគ្រប់រូប ដោយមិនគិតពី សញ្ជាតិ ឬនិបេតិកជន ឬឋានៈអ្វីផ្សេងទៀតក៏ដោយរបស់ពួកគេ នោះទេ ទោះបីជាជនស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន ជនភៀសខ្លួន ពលករ ទេសន្តរប្រវេសន៍ កុមារគ្មានអាណាព្យាបាល ឬបុគ្គលផ្សេងទៀត ដែលចូលទៅក្នុងដែនដី ឬស្ថិតក្រោមយុត្តាធិការនៃរដ្ឋភាគីនោះ។ ស្ថានភាពមួយដែលការប៉ុនប៉ងរបស់បុគ្គលម្នាក់ ដើម្បីទទួលបាន សេវាកម្មយុត្តិធម៌ពីតុលាការ ឬសាលាជម្រះក្តីដែលមានសមត្ថកិច្ច ត្រូវបានបដិសេធជាប្រព័ន្ធតាមព្រឹត្តន័យ ឬតាមព្រឹត្តហេតុ គឺជាការ អនុវត្តជួយនឹងការធានាការពារតាមមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ វក្យខ័ណ្ឌទី១។^៧ ការធានាការពារនេះ ក៏ហាមឃាត់ផងដែរ នូវការ បែងចែកណាមួយអំពីសិទ្ធិទទួលបានសេវាកម្មយុត្តិធម៌ ពីតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តីនានា ដោយគ្មានមូលដ្ឋានច្បាប់ និងមិនអាចធ្វើ យុត្តិកម្មបានដោយមូលដ្ឋានសត្យានុម័ត និងសមហេតុផលនានា។

^៧ បណ្តឹងលេខ៤៦៨/១៩៩១ រវាងOló Bahamonde និងប្រទេសអេក្វាទ័រហ្គីណេ កថាខ័ណ្ឌទី៩.៤

ជាការរំលោភបំពានលើការធានាការពារនេះ ប្រសិនបើបុគ្គលមួយ ចំនួន ត្រូវបានរារាំងមិនឲ្យដាក់បណ្តឹងប្រឆាំងនឹងបុគ្គលណាមួយ ផ្សេងទៀត ដោយសំអាងលើហេតុផលពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ ភាសា សាសនា មតិនយោបាយ ឬមតិផ្សេងៗ ដើមកំណើត ជាតិឬសង្គម ទ្រព្យសម្បត្តិ ឋានៈពីកំណើត ឬឋានៈផ្សេងៗទៀត។^៨

១០. ការទទួលបាន ឬមិនទទួលបានជំនួយផ្លូវច្បាប់ ជានិច្ចកាល កំណត់ថាតើបុគ្គលម្នាក់ អាចទទួលបាននីតិវិធីរឿងក្តីពាក់ព័ន្ធនានា ឬអាចចូលរួមនៅក្នុងនីតិវិធីទាំងនេះ បានប្រកបដោយអត្ថន័យ។ ទោះបីជាមាត្រា១៤ ចែងយ៉ាងច្បាស់អំពីការធានាការពារឱ្យមាន ជំនួយផ្នែកច្បាប់ នៅក្នុងនីតិវិធីរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ នៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ទី៣^(២) ក៏ដោយ ក៏រដ្ឋត្រូវបានលើកទឹកចិត្តឲ្យផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ ដោយឥតគិតថ្លៃ នៅក្នុងរឿងក្តីផ្សេងទៀត ដល់បុគ្គលទាំងឡាយ ដែលពុំមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ ក្នុងការបង់ថ្លៃសេវានេះ។ នៅក្នុង រឿងក្តីមួយចំនួន រដ្ឋត្រូវមានកាតព្វកិច្ចធ្វើយ៉ាងដូច្នោះតែម្តង។ ឧ. នៅពេលជនដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសប្រហារជីវិតម្នាក់ ស្វែងរកលទ្ធភាពដាក់បណ្តឹង ឱ្យសើរើពីភាពមិនប្រក្រតីនៅក្នុងសវនាការព្រហ្ម ទណ្ឌ ប៉ុន្តែពុំមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការបង់ថ្លៃជំនួយផ្នែកច្បាប់

^៨ បណ្តឹងលេខ២០២/១៩៩១ រវាង *Ato del Avellanal* និង *ប្រទេសប៉េរូ* កថាខ័ណ្ឌទី១០.២ (ការ កំណត់សិទ្ធិតំណាងទ្រព្យសម្បត្តិសហព័ទ្ធបានចំពោះតែប្តីនៅចំពោះមុខតុលាការ អាស្រ័យហេតុ នេះ បានបដិសេធចោលសហព័ទ្ធជាស្រីមិនឲ្យប្តឹងទៅតុលាការ)។ សូមមើលផងដែរសេចក្តីពន្យល់ ទូទៅលេខ១៨ (១៩៨៩) ស្តីពីការមិនរើសអើង កថាខ័ណ្ឌទី៧។

ដើម្បីធ្វើបណ្តឹងសើរើបែបនោះបាន រដ្ឋត្រូវមានកាតព្វកិច្ច ត្រូវផ្តល់ ជំនួយផ្នែកច្បាប់ អនុលោមតាមមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ ស្របគ្នា នឹងសិទ្ធិទទួលបានការដោះស្រាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព តាម មាត្រា២ កថាខ័ណ្ឌទី៣ នៃកតិកាសញ្ញានេះ។^៩

១១. ដូចគ្នានេះដែរ ការតម្រូវឱ្យភាគីនៃរឿងក្តីបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្តី អាចនឹងរារាំងតាមព្រឹត្តិហេតុដល់ពួកគេក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌និង អាចបង្កជាបញ្ហានានាតាមមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១។^{១០} និយាយ ដោយឡែក ភារកិច្ចដ៏តឹងរឹងមួយតាមផ្លូវច្បាប់ក្នុងការសងសំណង ដល់ភាគីឈ្នះក្តី ដោយគ្មានការពិចារណាអំពីកម្មវិបាករបស់វា ឬ ដោយគ្មានបានផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ដោយឥតគិតថ្លៃ អាចផ្តល់ ឥទ្ធិពលអាក្រក់ដល់លទ្ធភាពរបស់បុគ្គលទាំងឡាយ ក្នុងការស្វែង រកដំណោះស្រាយអំពីសិទ្ធិនានារបស់ពួកគេ ក្រោមកតិកាសញ្ញា នេះ នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីដែលមានចំពោះពួកគេ។^{១១}

^៩ បណ្តឹងលេខ៣៧៧/១៩៨៩ រវាងCurrie និងប្រទេសចាម៉ៃកា កថាខ័ណ្ឌទី១៣.៤
បណ្តឹងលេខ៧០៤/១៩៩៦ រវាងShaw និងប្រទេសចាម៉ៃកា កថាខ័ណ្ឌទី៧.៦
បណ្តឹងលេខ៧០៧/១៩៩៦ រវាងTaylor និងប្រទេសចាម៉ៃកា កថាខ័ណ្ឌទី៨.២
បណ្តឹងលេខ៧៥២/១៩៩៧ រវាងHenry និងប្រទេសទ្រីណីដាគី និង តូបាហូ កថាខ័ណ្ឌទី៧.៦
បណ្តឹងលេខ៨៤៥/១៩៩៨ រវាងKennedy និងប្រទេសទ្រីណីដាគី និងតូបាហូ កថាខ័ណ្ឌទី៧.១០

^{១០} បណ្តឹងលេខ៦៤៦/១៩៩៥ រវាងLindon និងប្រទេសអូស្ត្រាលី កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤។

^{១១} បណ្តឹងលេខ៧៧៩/១៩៩៧ រវាងÅarela and Nakkalajarvi និងប្រទេសហ្វាំងឡង់ កថាខ័ណ្ឌទី ៧.២

១២. សិទ្ធិទទួលបានសេវាកម្មយុត្តិធម៌ពីតុលាការដោយស្មើភាពគ្នា ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ ចែងតែពីសិទ្ធិទទួលបាននីតិវិធីនៅសាលាដំបូងប៉ុណ្ណោះ ហើយមិនមានចែងពីសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងឧបាស្រ័យ ឬសិទ្ធិស្វែងរកការដោះស្រាយផ្សេងទៀតនោះទេ។^{១២}

១៣. សិទ្ធិស្មើភាពគ្នានៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តី ក៏ធានាអំពីសិទ្ធិស្មើគ្នានៃភាគី ក្នុងរឿងក្តីផងដែរ។ នេះមានន័យថា សិទ្ធិទទួលបាននីតិវិធីដូចគ្នា ត្រូវផ្តល់ជូនភាគីទាំងអស់ លើកលែងតែការបែងចែក ត្រូវបានធ្វើដោយមានមូលដ្ឋានច្បាប់ និងអាចធ្វើយុត្តិកម្មបានដោយមានមូលដ្ឋានសត្យានុម័ត និងសមហេតុផល ដោយពុំដាក់គុណវិបត្តិជាក់ស្តែងឬភាពមិនត្រឹមត្រូវផ្សេងទៀតដល់ភាគីចុងចម្លើយ។^{១៣} ពុំមានសិទ្ធិស្មើគ្នានៃភាគីក្នុងរឿងក្តីនោះទេ ឧ. ប្រសិនបើមានតែព្រះរាជអាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យប្តឹងឧទ្ធរណ៍លើសេចក្តីសម្រេចមួយចំនួន រីឯភាគីចុងចម្លើយគ្មានសិទ្ធិបែបនេះ។^{១៤} គោលការណ៍សមភាពរវាងភាគីនានា ក៏អនុវត្តផង

^{១២} បណ្តឹងលេខ៤៥០/១៩៩១ រវាង I.P. និងប្រទេសហ្វាំងឡង់ កថាខ័ណ្ឌទី៦.២។
^{១៣} បណ្តឹងលេខ១៣៤៧/២០០៥ រវាង Dudko និងប្រទេសអូស្ត្រាលី កថាខ័ណ្ឌទី៧.៤។
^{១៤} បណ្តឹងលេខ១០៨៦/២០០២ រវាង Weiss និងប្រទេសអូស្ត្រីស កថាខ័ណ្ឌទី៩.៦។ ឧទាហរណ៍មួយទៀតនៃការរំលោភបំពានលើគោលការណ៍សមភាពនៃតុលាការក្នុងរឿងក្តី សូមមើលបណ្តឹងលេខ ២២៣/១៩៨៧ រវាង Robinson និងប្រទេសថាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី១០.៤ (ការបង្កង់សវនាការ)។

ដែរក្នុងដំណើររឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី និងទាមទារជាអាទិ៍ ភាគីនីមួយៗ ត្រូវបានផ្តល់ឱកាសដ៏ទាស់រវល់ការទាញហេតុផល និងភស្តុតាង ដែលបានលើកបង្ហាញដោយភាគីម្ខាងទៀត។^{១៥} ក្នុងករណីអវិជ្ជាត្រកម្ម អ្នកបកប្រែ អាចត្រូវបានផ្តល់ជូនដោយឥតគិតថ្លៃផងដែរ ប្រសិនបើពុំដូច្នោះទេ ភាគីក្រីក្រពុំអាចចូលរួមក្នុងដំណើរការក្តីបាន ដោយស្មើភាពគ្នា ឬសាក្សីរបស់ខ្លួន ត្រូវបានសួរដេញដោលនោះ ទេ។

១៤. សិទ្ធិស្មើគ្នានៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តី ក៏តំរូវ ផងដែរថា រឿងក្តីស្រដៀងគ្នា ត្រូវដោះស្រាយទៅតាមនីតិវិធី ប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។ ឧ. ប្រសិនបើអនុវត្តតាមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ពិសេស ឬតុលាការ ឬសាលាជម្រះក្តីដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងជា ពិសេស ដើម្បីសម្រេចសេចក្តីលើប្រភេទរឿងក្តីមួយចំនួន^{១៦} គេ ត្រូវតែផ្តល់មូលដ្ឋានជាសក្យានុម័ត និងសមហេតុផលនានា ដើម្បី ធ្វើយុត្តិកម្មពីការអនុវត្តផ្សេងនេះ។

^{១៥} បណ្តឹងលេខ៨៤៦/១៩៩៩ រវាង *Jansen-Gielen* និង *ប្រទេសហូឡង់* កថាខ័ណ្ឌទី៨.២ និង បណ្តឹងលេខ៧៧៩/១៩៩៧ រវាង *Aärelä* និង *Nakkälajärvi* និង *ប្រទេសហ្វាំងឡង់* កថាខ័ណ្ឌលេខ ៧.៤។

^{១៦} ឧ. ប្រសិនបើសវនាការដោយគណៈវិនិច្ឆ័យត្រូវបានផាត់ចេញពីប្រភេទមួយចំនួននៃជនជាប់ចោទ ឬបទល្មើស (សូមអានសេចក្តីសង្កេតសន្និដ្ឋានសំរាប់សហរាជធានីក្រុងប្រេសប៊ុលប្រាហ្វីន និង អៀកឡង់ខាងជើង *CCPR/CO/73/UK (2001)* កថាខ័ណ្ឌទី១៨)

III. ការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងជាសាធារណៈ ដោយសាលាជម្រះក្តី

មួយមានសមត្ថកិច្ច ឯករាជ្យ និងអនាគតិ

១៥. សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌និងជាសាធារណៈ ដោយសាលាជម្រះក្តីមួយ មានសមត្ថកិច្ច ឯករាជ្យ និងអនាគតិ ដែលបង្កើតឡើងដោយច្បាប់ ត្រូវបានធានាការពារ ស្របតាម វក្យខ័ណ្ឌទី២ នៃមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ នៅក្នុងរឿងក្តីនានាទាក់ ទងនឹងការសម្រេចសេចក្តី ពីការចោទប្រកាន់ពីបទព្រហ្មទណ្ឌ ប្រឆាំងនឹងបុគ្គលណាមួយ ឬពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ពួកគេ នៅ ក្នុងបណ្តឹងតាមផ្លូវច្បាប់។ ជាគោលការណ៍ ការចោទប្រកាន់ពីបទ ព្រហ្មទណ្ឌទាក់ទងនឹងអំពើនានា ដែលត្រូវប្រកាសផ្តន្ទាទោសតាម ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌជាតិ។ ពាក្យនេះក៏អាចគ្របដណ្តប់ផងដែរលើអំពើ នានា ដែលមានចរិតលក្ខណៈជាបទឧក្រិដ្ឋ ជាមួយនឹងការផ្តន្ទា ទោសដែលត្រូវចាត់ទុកថាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ដោយសារតែ គោលបំណង ចរិតលក្ខណៈ ឬភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃអំពើទាំងនោះ ដោយ ពុំគិតពីលក្ខណៈតម្រូវនៃអំពើទាំងនោះនៅក្នុងច្បាប់ជាតិឡើយ។^{១៧}

១៦. ទស្សនៈនៃការកំណត់សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច “នៅក្នុងបណ្តឹងតាម ផ្លូវច្បាប់” មានលក្ខណៈកាន់តែស្មុគស្មាញ។ យោងតាមមាត្រា៥៣ កតិកាសញ្ញានេះត្រូវបានតាក់តែងឡើងខុសៗគ្នា ទៅតាមភាសា

^{១៧} បណ្តឹងលេខ១០១៥/២០០១ រវាងPeterer និងប្រទេសអូទ្រីស កថាខ័ណ្ឌទី៩.២។

ផ្សេងៗគ្នា ដែលមានតំលៃជាយថាភូតស្មើគ្នា ហើយការងារត្រៀម រៀបចំ ពុំទាន់បានដោះស្រាយ ពីភាពខុសគ្នានៅក្នុងអត្ថបទដែល ប្រើភាសាផ្សេងៗគ្នានោះទេ។ គណៈកម្មាធិការនេះ កត់សំគាល់ថា ទស្សនៈនៃ “បណ្តឹងតាមផ្លូវច្បាប់” ឬសមមូលរបស់វា នៅក្នុង អត្ថបទដែលប្រើភាសាផ្សេងៗគ្នា ត្រូវផ្អែកលើចរិតលក្ខណៈនៃសិទ្ធិ ដែលកំពុងត្រូវពិចារណា ជាជាងផ្អែកលើឋានៈរបស់ភាគីណាមួយ នៃរឿងក្តី ឬផ្អែកលើវេទិកាដោយឡែកណាមួយ ដែលបង្កើតដោយ ប្រព័ន្ធគតិយុត្តក្នុងស្រុក ក្នុងការកំណត់ពីសិទ្ធិដោយឡែកនោះ។^{១៨} ទស្សនៈនេះគ្របដណ្តប់លើ៖

(ក) នីតិវិធីតុលាការដែលមានគោលដៅកំណត់ពីសិទ្ធិ និងកាតព្វ កិច្ចនានាពាក់ព័ន្ធនឹងផ្នែកកិច្ចសន្យា បេតិកភ័ណ និងការទទួល ខុសត្រូវរដ្ឋប្បវេណី ក្នុងវិស័យច្បាប់ឯកជន ក៏ដូចជា

(ខ) ពាក្យសមមូលនានានៅក្នុងវិស័យច្បាប់រដ្ឋបាល ដូចជាការបញ្ចប់ មុខងារមន្ត្រីសាធារណៈដោយសារមូលហេតុនានាក្រៅពីមូលហេតុ ទណ្ឌកម្មខាងវិន័យ^{១៩} ការកំណត់ពីផលប្រយោជន៍ខាងសន្តិសុខ សង្គម^{២០} ឬសិទ្ធិទទួលបានសោធននិវត្តន៍របស់យោធិន^{២១} ឬនីតិវិធី

^{១៨} បណ្តឹងលេខ១១២/១៩៨១ រវាង Y.L. និងប្រទេសកាណាដា កថាខ័ណ្ឌទី៩.១ និង៩.២។

^{១៩} បណ្តឹងលេខ៤៤១/១៩៩០ រវាង Casanovas និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី៥.២។

^{២០} បណ្តឹងលេខ៤៥៤/១៩៩១ រវាង Garcia Pons និងប្រទេសអេស្ប៉ាញ កថាខ័ណ្ឌទី៩.៣។

^{២១} បណ្តឹងលេខ១១២/១៩៨១ រវាង Y.L. និងប្រទេសកាណាដា កថាខ័ណ្ឌទី៩.៣។

ទាក់ទិននឹងការប្រើប្រាស់ដីស្តីសាធារណៈ^{២២} ឬការដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងកជន។ លើសពីនេះទៀត ទស្សនៈនេះអាច (គ) ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ គ្របដណ្តប់លើនីតិវិធីផ្សេងៗ ទៀតដែលត្រូវតែវាយតម្លៃដោយឈរលើមូលដ្ឋានទៅតាមករណីមួយៗ តាមស្មារតីនៃចរិកលក្ខណៈនៃសិទ្ធិដែលត្រូវពិចារណា។

១៧. ផ្ទុយទៅវិញ សិទ្ធិទទួលបានសេវាកម្មយុត្តិធម៌ពីតុលាការ ឬសាលាជម្រះក្តីដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ វាក្យខ័ណ្ឌទី២ ពុំមានអនុភាពអនុវត្តនោះទេ ប្រសិនបើច្បាប់ជាតិពុំផ្តល់សិទ្ធិណាមួយ ឱ្យដល់បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ទើបគណៈកម្មាធិការនេះបានតំកល់បទប្បញ្ញត្តិនេះថា មិនអាចអនុវត្តបានទេ ប្រសិនបើច្បាប់ជាតិពុំបានអនុញ្ញាតឱ្យបុគ្គលនេះមានសិទ្ធិបែបនេះ ដូចជា សិទ្ធិទទួលបានការតំលើងឋានន្តរស័ក្តនៅក្នុងមុខងារសាធារណៈ^{២៣} សិទ្ធិទទួលបានការតែងតាំងជាចៅក្រម^{២៤} ឬសិទ្ធិសុំបន្ទូបន្ថយទោសប្រហារជីវិត ដោយស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិ

^{២២} បណ្តឹងលេខ៧៧៩/១៩៩៧ រវាង *Äärelä* និង *Näkkäläjarvi* និងប្រទេសហ្វាំងឡង់ កថាខ័ណ្ឌទី ៧.២ ដល់ ៧.៤។

^{២៣} បណ្តឹងលេខ៨៣៧/១៩៩៨ រវាង *Kolanowski* និងប្រទេសប៉ូឡូញ កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤។

^{២៤} បណ្តឹងលេខ៩៧២/២០០១ រវាង *Kazantzis* និងប្រទេសសាយប្រ៊ីស កថាខ័ណ្ឌទី៦.៥ បណ្តឹងលេខ៩៤៣/២០០០ រវាង *Jacobs* និងប្រទេសបែលហ្សិក កថាខ័ណ្ឌទី៨.៧ និងបណ្តឹងលេខ ១៣៩៦/២០០៥ រវាង *Rivera Fernández* និងប្រទេសអេស្ប៉ាញ កថាខ័ណ្ឌទី៦.៣។

ជាដើម។^{២៥} លើសពីនេះទៅទៀត គ្មានការកំណត់សិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចនៅក្នុងបណ្តឹងតាមផ្លូវច្បាប់នោះទេ ប្រសិនបើបុគ្គលនេះ ត្រូវប្រឈមមុខនឹងវិធានការនានា ដែលត្រូវបានចាត់ឡើង ដោយ មន្ត្រីដែលមានឋានានុក្រមរដ្ឋបាលខ្ពស់ជាងគាត់ ដូចជា វិធានការ វិន័យ ដែលមិនក្លាយជាការដាក់ទោសផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ ប្រឆាំងនឹង មន្ត្រីសាធារណៈ។^{២៦} សមាជិកកងកំលាំងប្រដាប់អាវុធ ឬអ្នកទោស ជាដើម។ បន្ថែមពីនេះ ការធានាការពារនេះមិនអនុវត្តចំពោះនីតិវិធី នៃការធ្វើបត្យាប័ន ការបណ្តេញចេញ និងនិរទេសនោះទេ។^{២៧} ទោះបីជាគ្មានសិទ្ធិទទួលបានសេវាកម្មយុត្តិធម៌ពីតុលាការ ឬ សាលាជម្រះក្តី ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ វាក្យខ័ណ្ឌទី២ ក៏ដោយ ក៏ក្នុងរឿងក្តីទាំងអស់ខាងលើ និងរឿងក្តី ប្រហាក់ប្រហែល នៅតែមានការធានាការពារតាមនីតិវិធីផ្សេង ទៀត ដែលអាចយកមកអនុវត្តបានដែរ។^{២៨}

^{២៥} បណ្តឹងលេខ៨៤៨/១៩៩៨ រវាង Kennedy និងប្រទេសទ្រីណីដាត និងតូបាហូ កថាខ័ណ្ឌទី ៧.៤។

^{២៦} បណ្តឹងលេខ១០១៥/២០០១ រវាងPorterer និងប្រទេសអូស្ត្រីស កថាខ័ណ្ឌទី៩.២ (បណ្តេញ ចេញដោយទណ្ឌកម្មវិន័យ)។

^{២៧} បណ្តឹងលេខ១៣៤១/២០០៥ រវាងZundel និងប្រទេសកាណាដា កថាខ័ណ្ឌទី៦.៨ និងបណ្តឹង លេខ១៣៥៩/២០០៥ រវាងEsposito និងប្រទេសអេស្ប៉ាញ កថាខ័ណ្ឌទី៧.៦។

^{២៨} សូមមើលកថាខ័ណ្ឌទី៦២ ខាងក្រោម នៃសេចក្តីពន្យល់នេះ។

១៨. ពាក្យ “សាលាជម្រះក្តី” នៅក្នុងមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ ដោយមិនគិតពីការហៅឈ្មោះស្ថាប័ននេះ គឺជាស្ថាប័នមួយដែល បង្កើតឡើងដោយច្បាប់ ឯករាជ្យពីអង្គនីតិប្រតិបត្តិ និងនីតិបញ្ញត្តិ ឬមានឯករាជភាពខាងយុត្តាធិការលើរឿងក្តីជាក់លាក់នានាក្នុងការ សម្រេចសេចក្តីលើបញ្ហាច្បាប់ នៅក្នុងដំណើរការនៃរឿងក្តីដែល មានចរិតលក្ខណៈជាការវិនិច្ឆ័យ។ មាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ វាក្យខ័ណ្ឌទី២ ធានាការពារសិទ្ធិទទួលបានសេវាកម្មយុត្តិធម៌ពី សាលាជម្រះក្តីបែបនេះ ចំពោះជនគ្រប់រូបដែលប្រឈមនឹងការ ចោទប្រកាន់ពីបទអាជ្ញា។ សិទ្ធិនេះមិនអាចត្រូវបានរឹតត្បិតនោះទេ ហើយការផ្ដន្ទាទោសព្រហ្មទណ្ឌណាមួយ ដោយស្ថាប័នដែលមិន បង្កើតជាសាលាជម្រះក្តី គឺមិនស្របនឹងបទប្បញ្ញត្តិនេះទេ។ ដូចគ្នា នេះដែរ នៅពេលណាដែលសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច នៅក្នុងបណ្តឹងតាម ផ្លូវច្បាប់ ត្រូវបានកំណត់ការសម្រេចនេះ ត្រូវតែធ្វើយ៉ាងហោច ណាស់ក៏នៅត្រឹមដំណាក់កាលណាមួយនៃដំណើរការរឿងក្តីដោយ សាលាជម្រះក្តីទៅតាមខ្លឹមសារនៃវាក្យខ័ណ្ឌនេះដែរ។ ការខកខាន របស់រដ្ឋភាគី ក្នុងការបង្កើតសាលាជម្រះក្តីមួយ ដែលមានសមត្ថ ភាព ដើម្បីកំណត់ពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចនានា ឬដើម្បីផ្តល់សិទ្ធិឲ្យ ទទួលបានសេវាកម្មយុត្តិធម៌ពីសាលាជម្រះក្តីបែបនេះ នៅក្នុងរឿង ក្តីជាក់លាក់នានា នឹងត្រូវចាត់ទុកថាជាការរំលោភបំពានលើមាត្រា ១៤ ក្នុងស្ថានភាពនានាដូចតទៅ៖

- ប្រសិនបើការរឹតត្បិតទាំងនេះ មិនពឹងផ្អែកលើច្បាប់ក្នុងស្រុក

- ប្រសិនបើការរឹតត្បិតទាំងនេះ មិនចាំបាច់ធ្វើតាមគោលបំណង ច្បាប់ ដូចជា រដ្ឋបាលយុត្តិធម៌ត្រឹមត្រូវ ឬ
- ប្រសិនបើការរឹតត្បិតទាំងនេះ មិនពឹងផ្អែកលើអញ្ញត្រកម្មពី យុត្តាធិការដែលកើតចេញពីច្បាប់អន្តរជាតិ ខ. ដូចជា អភ័យ ឯកសិទ្ធិ ឬ
- ប្រសិនបើសិទ្ធិទទួលបាននេះ ទុកសំរាប់តែបុគ្គលណាម្នាក់ អាចនឹងត្រូវរឹតត្បិតក្នុងវិសាលភាពមួយ ដែលនឹងធ្វើឱ្យអន្តរាយ ដល់ខ្លឹមសារជាសារវន្តនៃសិទ្ធិនេះ។

១៩. លក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃសមត្ថកិច្ច ឯករាជភាព និងអនាគតិរបស់ សាលាជម្រះក្តី នៅក្នុងខ្លឹមសារនៃមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ គឺជា សិទ្ធិដាច់ខាត ដែលមិនអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអញ្ញត្រកម្មនោះទេ។^{២៩} លក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃឯករាជភាព សំដៅជាពិសេស ទៅលើនីតិវិធី និង លក្ខណៈសម្បត្តិសម្រាប់ការតែងតាំងចៅក្រម និងសំដៅទៅលើការ ធានា ការពារទាក់ទងនឹងសុវត្ថិភាពកាន់មុខតំណែងរបស់ពួកគេ រហូតដល់អាយុចូលនិវត្តន៍តាមច្បាប់កំណត់ ឬចប់អាណត្តិកាន់ តំណែងរបស់ពួកគេ ប្រសិនបើករណីបែបនេះមាន និងសំដៅទៅ លើលក្ខខណ្ឌស្តីពីការតំលើងឋានន្តរសក្តិ ការផ្លាស់ប្តូរ ការព្យួរ មុខងារ និងការបញ្ឈប់ពីមុខងាររបស់ពួកគេ ព្រមទាំងសំដៅដល់ ឯករាជភាពពិតប្រាកដរបស់តុលាការ ពីការជ្រៀតជ្រែកខាង

^{២៩} បណ្តឹងលេខ២៦៣/១៩៨៧ រវាង *Gonzalez del Rio* និង *ប្រទេសប៉េរូ* កថាខ័ណ្ឌទី៥.២។

នយោបាយ ដោយអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ និងអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ។ រដ្ឋគួរតែចាត់វិធានការជាក់លាក់នានា ក្នុងការធានា ការពារដល់ ឯករាជភាពរបស់តុលាការ ការពារចៅក្រមពីឥទ្ធិពលនយោបាយ តាមទម្រង់ណាមួយ នៅក្នុងការធ្វើសម្រេចសេចក្តីរបស់ខ្លួន តាម រយៈពេលរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឬការអនុម័តច្បាប់នានាដែលចែងច្បាស់លាស់ពី នីតិវិធី និងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យឥតលំអៀង សម្រាប់ការតែងតាំង លាភការ អាណត្តិមុខងារ ការដំណើរឋានន្តរសក្តិ ការព្យួរមុខងារ និងការបណ្តេញចេញពីមុខតំណែង និងការដាក់ទណ្ឌកម្មខាង វិន័យលើពួកគេ។^{៣០} ប្រសិនបើស្ថិតក្នុងស្ថានភាពមួយដែលមុខងារ និងសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការ និងអង្គនីតិប្រតិបត្តិ មិនត្រូវបានញែក ដាច់ពីគ្នាច្បាស់លាស់ទេ ឬប្រសិនបើអង្គនីតិប្រតិបត្តិ អាចគ្រប់ គ្រង ឬដឹកនាំតុលាការបាន នោះមានន័យថា មិនស្របតាមពាក្យ “សាលាជម្រះក្តីមួយ” ឯករាជ្យឡើយ។^{៣១} កិច្ចការពារចៅក្រម ពី ទំនាស់ផលប្រយោជន៍និងការគំរាមកំហែងគឺជាការចាំបាច់ណាស់។ ដើម្បីការពារឯករាជភាពរបស់តុលាការ ឋានៈចៅក្រម រួមមាន អណត្តិកាន់មុខតំណែង ឯករាជភាព សុវត្ថិភាព លាភការសមរម្យ លក្ខខណ្ឌការងារ ប្រាក់សោធននិវត្តន៍ និងអាយុនៃការចូលនិវត្តន៍ របស់ចៅក្រម ត្រូវតែធានាឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ដោយច្បាប់។

^{៣០} សេចក្តីសង្កេតសន្និដ្ឋានសំរាប់ប្រទេសស្លូវ៉ាគី CCPR/C/79/Add.79 (1997), កថាខ័ណ្ឌទី១៤។
^{៣១} បណ្តឹងលេខ៤៦៨/១៩៩១ រវាងOló Bahamonde និងប្រទេសអេក្វាទ័រ ហ្គីណេ កថាខ័ណ្ឌទី ៩.៤។

២០. ចៅក្រម អាចត្រូវបានបញ្ឈប់ពីមុខតំណែង តែក្នុងករណីប្រព្រឹត្តកំហុសធ្ងន់ធ្ងរ ឬអសមត្ថភាព យោងតាមនីតិវិធីត្រឹមត្រូវធានាដល់ភាពជាសត្យានុម័ត និងអនាគតិ ដែលមានចែងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឬច្បាប់។ ការបញ្ឈប់ចៅក្រមដោយអង្គនីតិប្រតិបត្តិ ឧ.មុនពេលចប់អាណត្តិដែលពួកគេត្រូវបានតែងតាំងដោយគ្មានហេតុផលជាក់លាក់ណាមួយ និងដោយគ្មានការការពារតាមផ្លូវតុលាការប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីប្តឹងតវ៉ាចំពោះការបញ្ឈប់នោះទេ មានន័យថា មិនស្របនឹងឯករាជភាពរបស់តុលាការឡើយ។^{៣២} ករណីស្រដៀងគ្នានេះ ក៏មិនស្របនឹងឯករាជភាពរបស់តុលាការដែរ តួយ៉ាង អង្គនីតិប្រតិបត្តិ បញ្ឈប់ចៅក្រមដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ដោយគ្មានភស្តុតាងពីបទពុករលួយ ដោយពុំគោរពតាមនីតិវិធីណាមួយ ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ឡើយ។^{៣៣}

២១. លក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃអនាគតិមានទិដ្ឋភាពពីរ។

⇒ ទីមួយ: ចៅក្រមមិនត្រូវអនុញ្ញាតឲ្យការសំរេចសេចក្តីរបស់ខ្លួន

- ទទួលរងឥទ្ធិពលដោយភាពលំអៀង ឬ
- ការរើសអើងផ្ទាល់ខ្លួន ឬ
- ក៏មិនត្រូវធ្វើបុរេវិនិច្ឆ័យលើរឿងក្តីជាក់លាក់ណាមួយ ដែលខ្លួនកំពុងចាត់ការនោះទេ ឬ

^{៣២} បណ្តឹងលេខ៨១៤/១៩៩៨ រវាង *Pastukhov* និងប្រទេសបែលឡាវស កថាខ័ណ្ឌទី៧.៣។

^{៣៣} បណ្តឹងលេខ៩៣៣/២០០០ រវាង *Mundyo Busyo et al* និងសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ កថាខ័ណ្ឌទី៥.២។

- ក៏មិនត្រូវប្រព្រឹត្តតាមវិធីដែលលើកកម្ពស់មិនត្រឹមត្រូវ នូវផលប្រយោជន៍នៃភាគីមួយ ដោយធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍ភាគីមួយផ្សេងទៀត។^{៣៤}

⇒ ទីពីរ៖ សាលាជម្រះក្តីក៏ត្រូវតែបង្ហាញថាខ្លួនជាអ្នកពិនិត្យរឿងក្តីមួយដ៏សមហេតុផល ធ្វើឱ្យឃើញពីភាពមិនលំអៀងរបស់ខ្លួនដែរ។ ឧ.សវនាការមួយដែលទទួលរងឥទ្ធិពលជាសារវន្តដោយការចូលរួមពីចៅក្រមដែលត្រូវបានប្តឹងដឹកចិត្ត ក្រោមលក្ខន្តិកៈចៅក្រម ជាធម្មតា មិនអាចត្រូវចាត់ទុកថាមានអនាគតិទៀតនោះទេ។^{៣៥}

២២. បទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា១៤ អនុវត្តចំពោះតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តីទាំងអស់នៅក្នុងវិសាលភាពនៃមាត្រានេះ ទោះជាតុលាការធម្មតា ឬតុលាការឯកទេស តុលាការស៊ីវិល ឬយោធា។ គណៈកម្មាធិការនេះកត់សំគាល់ពីអត្ថិភាពនៃតុលាការយោធា ឬតុលាការពិសេសដែលជំនុំជម្រះជនស៊ីវិល មាននៅក្នុងប្រទេសជាច្រើន។ ទោះជាកតិកាសញ្ញានេះ មិនហាមឃាត់ឱ្យជំនុំជម្រះជនស៊ីវិល នៅក្នុងតុលាការយោធា ឬតុលាការពិសេស ក៏កតិកាសញ្ញានេះតម្រូវថាសវនាការបែបនេះ ត្រូវអនុលោមទាំងស្រុង តាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃ

^{៣៤} បណ្តឹងលេខ៣៨៧/១៩៨៩ រវាង *Karttunen* និងប្រទេសហ្វាំងឡង់ កថាខណ្ឌទី៧.២។
^{៣៥} ដូចគ្នាពីខាងលើ។

មាត្រា១៤ ហើយថា ការធានាការពារតាមមាត្រានេះ មិនអាចត្រូវបានរឹតត្បិត ឬកែសម្រួល ដោយសារតែចរិតលក្ខណៈជាយោធា ឬពិសេសនៃតុលាការសាមីនោះឡើយ។ គណៈកម្មាធិការនេះក៏តក់សំគាល់ផងដែរថា ការជំនុំជម្រះជនស៊ីវិលនៅក្នុងតុលាការយោធា ឬតុលាការពិសេសអាចកើតឡើងនូវបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរជាច្រើនដរាបណាមានការពាក់ព័ន្ធដល់រដ្ឋបាលយុត្តិធម៌ប្រកបដោយសមធម៌អនាគតិ និងឯករាជ្យ។ ហេតុដូច្នេះហើយ វាសំខាន់ណាស់ដែលត្រូវចាត់រាល់វិធានការចាំបាច់ ដើម្បីធានាថា ការជំនុំជម្រះបែបនេះ ប្រព្រឹត្តទៅក្រោមលក្ខខណ្ឌ ដែលគោរពបានទាំងស្រុង តាមការធានាការពារដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១៤។ ការជំនុំជម្រះជនស៊ីវិលដោយតុលាការយោធា ឬតុលាការពិសេស គួរតែជាករណីអញ្ញត្រកម្ម^{៣៦} ខ. មានសមត្ថកិច្ចតែលើរឿងក្តីណា ដែលរដ្ឋភាគីអាចបង្ហាញថា ជម្រើសប្រើប្រាស់ការជំនុំជម្រះបែបនេះ គឺជាការចាំបាច់ និងត្រូវធ្វើយុត្តិកម្មដោយហេតុផលជាសត្យានុម័ត និងសមហេតុផលបំផុត ហើយត្រូវអនុវត្តតែក្នុងករណីនៃប្រភេទបុគ្គល និងបទល្មើសជាក់លាក់នានា ដែលតុលាការស៊ីវិលធម្មតា មិនអាចយកទៅជំនុំជម្រះបាន។^{៣៧}

^{៣៦} សូមមើលអនុសញ្ញាទាក់ទិននឹងការការពារជនស៊ីវិលក្នុងពេលសង្គ្រាម ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៩ មាត្រា៦៤ និងសេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ៣១ (២០០៤) ស្តីពី ចរិតលក្ខណៈនៃភាគីកិច្ចគតិយុត្តទូទៅដែលបានដាក់លើរដ្ឋភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ កថាខ័ណ្ឌទី១១។

^{៣៧} សូមមើលបណ្តឹងលេខ១១៧២/២០០៣ រវាងMadani និងប្រទេសអាហ្សែនីកថាខ័ណ្ឌទី៨.៧

២៣. ប្រទេសមួយចំនួន បានជ្រើសយកសាលាជម្រះក្តីពិសេសនៃ “ចៅក្រមលាក់មុខ” ដែលមានសមាសភាពចៅក្រមអនាមិក ឧ. នៅ ក្នុងវិធានការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងសកម្មភាពភេរវកម្មជាដើម។ ទោះបីជាអត្តសញ្ញាណ និងឋានៈរបស់ចៅក្រមទាំងនេះត្រូវបានបញ្ជាក់ ដោយអាជ្ញាធរឯករាជ្យមួយក៏ដោយ ក៏តុលាការបែបនេះជានិច្ចកាល មិនគ្រាន់តែរងផលប៉ះពាល់ពីតថភាពដែលឋានៈ និងអត្តសញ្ញាណ របស់ចៅក្រម មិនត្រូវបានបង្ហាញឲ្យជនជាប់ចោទដឹងប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏រងផលប៉ះពាល់ពីភាពមិនប្រក្រតីនានា ដូចជាការផាត់ចេញ សាធារណជន ឬសូម្បីតែជនជាប់ចោទ និងអ្នកតំណាងរបស់ពួកគេ^{៣៨} ពីដំណើរការនីតិវិធី^{៣៩} ការរឹតត្បិតសិទ្ធិទទួលបានមេធាវីតាមការ ជ្រើសរើសផ្ទាល់ខ្លួន^{៤០} ការរឹតត្បិតដ៏តឹងរឹង ឬការបដិសេធសិទ្ធិក្នុង ការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយមេធាវីរបស់ពួកគេ ជាពិសេសនៅ ពេលជាប់ឃុំដោយនៅដាច់តែឯង^{៤១} ការគំរាមកំហែងមេធាវី^{៤២} ពុំ មានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការរៀបចំការពាររឿងក្តី^{៤៣} ឬការរឹត ត្បិតដ៏តឹងរឹង ឬការបដិសេធសិទ្ធិក្នុងការកោះហៅ និងត្រួតពិនិត្យ

^{៣៨} បណ្តឹងលេខ១២៩៨/២០០៤ រវាង *Becerra Barney* និងប្រទេសកូឡុំប៊ី កថាខ័ណ្ឌទី៧.២។
^{៣៩} បណ្តឹងលេខ៥៧៧/១៩៩៤ រវាង *Polay Campos* និងប្រទេសប៊េរូ កថាខ័ណ្ឌទី៨.៨ បណ្តឹង លេខ៦៧៨/១៩៩៦ រវាង *Gutierrez Vivanco* និងប្រទេសប៊េរូ កថា ខ័ណ្ឌទី៧.១ និងបណ្តឹងលេខ ១១២៦/២០០២ រវាង *Carranza Alegre* និងប្រទេសប៊េរូ កថាខ័ណ្ឌទី៧.៥។
^{៤០} បណ្តឹងលេខ៦៧៨/១៩៩៦ រវាង *Gutierrez Vivanco* និងប្រទេសប៊េរូ កថាខ័ណ្ឌទី៧.១។
^{៤១} បណ្តឹងលេខ៥៧៧/១៩៩៤ រវាង *Polay Campus* និងប្រទេសប៊េរូ កថាខ័ណ្ឌទី៨.៨ បណ្តឹងលេខ១១២៦/២០០២ រវាង *Carranza Alegre* និងប្រទេសប៊េរូ កថាខ័ណ្ឌទី៧.៥។
^{៤២} បណ្តឹងលេខ១០៥៨/២០០២ រវាង *Vargas Mas* និងប្រទេសប៊េរូ កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤។
^{៤៣} បណ្តឹងលេខ១១២៥/២០០២ រវាង *Guispe Roque* និងប្រទេសប៊េរូ កថាខ័ណ្ឌទី៧.៣។

សាក្សី រួមទាំងការហាមឃាត់មិនឲ្យសួរដេញដោលប្រភេទសាក្សី មួយចំនួន ខ. មន្ត្រីនគរបាលដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការឃាត់ខ្លួន និងសួរចម្លើយជនជាប់ចោទ។^{៤៤} សាលាជម្រះក្តី មាន ឬពុំមាន “ចៅក្រមលាក់មុខ” នៅក្នុងកាលៈទេសៈបែបខាងលើនេះពុំបំពេញ បានតាមស្តង់ដារមូលដ្ឋាន នៃការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌នោះទេ និងជាពិសេសពុំបំពេញបានតាមលក្ខខណ្ឌតំរូវដែលចែងថាសាលា ជម្រះក្តីត្រូវតែងករាជ្យ និងអនាគតិនោះទេ។^{៤៥}

២៤. មាត្រា១៤ ក៏ពាក់ព័ន្ធផងដែរ នៅពេលដែលរដ្ឋទទួលស្គាល់ តុលាការដែលផ្អែកលើច្បាប់ប្រពៃណី ឬតុលាការសាសនា នៅក្នុង សណ្តាប់ធ្នាប់គតិយុត្តរបស់ខ្លួន ក្នុងការអនុវត្ត ឬផ្តល់សិទ្ធិឲ្យ តុលាការបែបនេះ នូវភារកិច្ចយុត្តាធិការ។ រដ្ឋនោះត្រូវធានាថា តុលាការបែបនេះ ពុំអាចចេញសាលក្រម ដែលមានអានុភាពយក ទៅអនុវត្តបានទេ ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌតំរូវនានាដូចខាងក្រោម មិន ត្រូវបានគោរពតាមទេនោះ៖

- នីតិវិធីនៅចំពោះមុខតុលាការបែបនេះ មានកំរិតត្រឹមតែជារឿង ក្តីរដ្ឋប្បវេណី ឬព្រហ្មទណ្ឌតូចតាច

^{៤៤} បណ្តឹងលេខ២៧៨/១៩៩៦ រវាងGutierrez Vivanco និងប្រទេសប៉េរូ កថាខ័ណ្ឌទី៧.១
បណ្តឹងលេខ១១២២/២០០២ រវាងCarranza Alegre និងប្រទេសប៉េរូ កថាខ័ណ្ឌទី៧.៥
បណ្តឹងលេខ១១២៥/២០០២ រវាងQuispe Roque និងប្រទេសប៉េរូ កថាខ័ណ្ឌទី៧.៣ និង
បណ្តឹងលេខ១០៥៨/២០០២ រវាងVargas Mas និងប្រទេសប៉េរូ កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤។
^{៤៥} បណ្តឹងលេខ៥៧៧/១៩៩៤ រវាងPolay Campos និងប្រទេសប៉េរូ កថាខ័ណ្ឌទី៨.៨
បណ្តឹងលេខ២៧៨/១៩៩៦ រវាងGutierrez Vivanco និងប្រទេសប៉េរូ កថាខ័ណ្ឌទី៧.១។

- បំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតំរូវជាមូលដ្ឋាន នៃការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងការធានាការពារដែលពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតនៃកតិកាសញ្ញានេះ និង
- សាលក្រមនៃតុលាការទាំងនេះ ត្រូវផ្តល់សុពលភាពដោយតុលាការជាតិ ក្នុងស្មារតីនៃការធានាការពារ ដូចមានចែងក្នុងកតិកាសញ្ញានេះ ហើយសាលក្រមនេះ អាចត្រូវបានប្តឹងឧបាស្រ័យដោយភាគីនានាដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងនីតិវិធី អនុលោមតាមលក្ខខណ្ឌតំរូវនៃមាត្រា១៤ នៃកតិកាសញ្ញានេះ។

ទោះជាដូច្នោះក៏ដោយ គោលការណ៍ទាំងនេះគឺជាកាតព្វកិច្ចទូទៅរបស់រដ្ឋ ក្នុងការការពារសិទ្ធិនានាក្រោមកតិកាសញ្ញានេះ របស់បុគ្គលណាមួយដែលរងប៉ះពាល់ ដោយប្រតិបត្តិការរបស់តុលាការប្រពៃណី ឬតុលាការសាសនានោះ។

២៥. ពាក្យ “ការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌” រួមមានការធានាការពារសវនាការដោយយុត្តិធម៌ និងជាសាធារណៈ។ ភាពត្រឹមត្រូវនៃនីតិវិធី រួមមាន៖

- អវត្តមាននៃឥទ្ធិពលដោយផ្ទាល់ ឬមិនផ្ទាល់ណាមួយ
- ការដាក់សម្ពាធន ឬការបំភិតបំភ័យ ឬ
- ការរំលោភបំពានពីសំណាក់ភាគីណាមួយ និង
- ដើម្បីបុព្វហេតុអ្វីមួយក៏ដោយ។

សវនាការមួយពុំមានភាពយុត្តិធម៌ទេ ខ. ប្រសិនបើភាគីចុងចម្លើយ ក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវប្រឈមនឹងការសំដែងឥរិយាបថអវិភាព ពីសាធារណជន ឬក៏ការគាំទ្រតែភាគីម្ខាង នៅក្នុងបន្ទប់សវនាការ ដែលទទួលបានការអធ្យាស្រ័យពីតុលាការ ជាហេតុនាំឲ្យមានការ រំលោភបំពានលើសិទ្ធិក្នុងការការពារ^{៤៦} ឬត្រូវដាក់ឲ្យប្រឈមនឹង ការសំដែងឥរិយាបថអវិភាពផ្សេងៗទៀត ដែលមានផលប៉ះពាល់ ប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។ ការសំដែងឥរិយាបថវើសអើងពូជសាសន៍ ដោយគណៈវិនិច្ឆ័យ^{៤៧} ដែលត្រូវបានអធ្យាស្រ័យដោយសាលា ជម្រះក្តី ឬការជ្រើសរើសគណៈវិនិច្ឆ័យដែលមានលក្ខណៈលំអៀង ខាងពូជសាសន៍ គឺជាឧទាហរណ៍មួយទៀត ដែលប៉ះពាល់យ៉ាង ធ្ងន់ធ្ងរដល់ភាពត្រឹមត្រូវនៃនីតិវិធី។

២៦. មាត្រា១៤ គ្រាន់តែធានាការពារសមភាព និងភាពត្រឹមត្រូវ ខាងនីតិវិធីតែប៉ុណ្ណោះ និងពុំអាចត្រូវបានបកស្រាយថាជាការធានា ពីភាពគ្មានកំហុស របស់សាលាជម្រះក្តីមានសមត្ថកិច្ចឡើយ។^{៤៨} ជាទូទៅ វាគឺជាសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការនៃរដ្ឋភាគីរបស់កតិកា សញ្ញានេះ ក្នុងការពិនិត្យលើអង្គហេតុ និងភស្តុតាងនានា ឬការ អនុវត្តច្បាប់ជាតិ នៅក្នុងរឿងក្តីជាក់លាក់ណាមួយ លុះត្រាតែគេ

^{៤៦} បណ្តឹងលេខ៧៧០/១៩៩៧ រវាង *Gridin* និង *សហព័ន្ធរុស្ស៊ី* កថាខ័ណ្ឌទី៨.២។
^{៤៧} សូមមើលគណៈកម្មាធិការស្តីពីការបំបាត់ការវើសអើងពូជសាសន៍ បណ្តឹងលេខ៣/១៩៩១ រវាង *Narrainen* និង *ប្រទេសណរវេស* កថាខ័ណ្ឌទី៩.៣។
^{៤៨} បណ្តឹងលេខ២៧៣/១៩៨៨ រវាង *B.d.B* និង *ប្រទេសហូឡង់* កថាខ័ណ្ឌទី៦.៣។ បណ្តឹងលេខ ១០៩៧/២០០២ រវាង *Martinez Mercader et al* និង *ប្រទេសអេស្ប៉ាញ* កថាខ័ណ្ឌទី៦.៣។

អាចបង្ហាញឲ្យឃើញថា ការវាយតម្លៃ ឬការអនុវត្តបែបនេះ ជាការប្រព្រឹត្តតាមទំនើងចិត្តយ៉ាងច្បាស់ក្រឡេក ឬឈានដល់ការបង្ហាញកំហុសយ៉ាងជាក់លាក់ ឬយុត្តិធម៌សេដ្ឋកិច្ច ឬម្យ៉ាងវិញទៀត តុលាការត្រូវបានរកឃើញថា បានរំលោភលើកាតព្វកិច្ចប្រកាន់ឯករាជភាព និងភាពមិនលំអៀងរបស់ខ្លួន។^{៤៩} ចៅក្រមត្រូវផ្តល់ការណែនាំជាក់លាក់ដល់គណៈវិនិច្ឆ័យក្រោមស្តង់ដារដូចគ្នានេះ នៅក្នុងសវនាការដែលមានគណៈវិនិច្ឆ័យ។^{៥០}

២៧. ទិដ្ឋភាពសំខាន់មួយនៃភាពត្រឹមត្រូវនៃសវនាការ គឺភាពឆាប់រហ័សរបស់វា។ ទន្ទឹមនឹងបញ្ហានៃការពន្យារពេលមិនត្រឹមត្រូវ នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវបានលើកឡើងយ៉ាងច្បាស់លាស់ នៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌទី៣^(គ) នៃមាត្រា១៤ ការពន្យារពេលនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ដែលពុំអាចធ្វើយុត្តិកម្មបានដោយសារភាពស្មុគស្មាញនៃរឿងក្តី ឬឥរិយាបថរបស់ភាគីនានាគឺជាទង្វើងាកចេញពីគោលការណ៍នៃការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ដែលមានចែងក្នុងកថាខ័ណ្ឌទី១ នៃបទប្បញ្ញត្តិនេះ។^{៥១} ប្រសិនបើការពន្យារ

^{៤៩} បណ្តឹងលេខ១១៨៨/២០០៣ រវាង *Fiedl-Fiedestein et al.* និងប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ កថាខ័ណ្ឌទី៧.៣។ បណ្តឹងលេខ៨៨៦/១៩៩៩ រវាង *Bondarenko* និងប្រទេសប៊ែលាឡុស កថាខ័ណ្ឌទី៩.៣ បណ្តឹងលេខ១១៣៨/២០០២ រវាង *Arenz et al.* និងប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ស្តីពីការសម្រេចសេចក្តីប្រវេស នីយ៍ កថាខ័ណ្ឌទី៨.៦។

^{៥០} បណ្តឹងលេខ២៥៣/១៩៨៧ រវាង *Kelly* និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី៥.១៣ បណ្តឹងលេខ៣៤៩/១៩៨៩ រវាង *Wright* និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី៨.៣

^{៥១} បណ្តឹងលេខ២០៣/១៩៨៦ រវាង *Munoz Hermoza* និងប្រទេសប៊ែរ កថាខ័ណ្ឌទី១១.៣ បណ្តឹងលេខ៥១៤/១៩៩២ រវាង *Fei* និងប្រទេសកូឡុំប៊ី កថាខ័ណ្ឌទី៨.៤។

ពេលបែបនេះ ត្រូវបានបង្កឡើងដោយកង្វះធនធាន និងការផ្តល់
មូលនិធិ មិនគ្រប់គ្រាន់ជាប្រចាំ គេគួរតែលែងទុកធនធានហិរញ្ញវត្ថុ
បំពេញបន្ថែមឲ្យបានច្រើន តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន សម្រាប់រដ្ឋ
បាលយុត្តិធម៌។^{៥២}

២៨. គ្រប់ការជំនុំជម្រះរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ឬទាក់ទិននឹងបណ្តឹងតាម
ផ្លូវច្បាប់ ជាគោលការណ៍ ត្រូវតែប្រព្រឹត្តទៅដោយផ្ទាល់មាត់ និងជា
សាធារណៈ។ សវនាការជាសាធារណៈ ធានាដល់តម្លាភាពនៃ
ដំណើរការនីតិវិធី ហេតុដូច្នេះ ភាពជាសាធារណៈនេះ ផ្តល់ការ
ការពារជាសារវន្តដល់ផលប្រយោជន៍របស់ឯកត្តបុគ្គល និងសង្គម
ជាទូទៅ។ តុលាការ ត្រូវតែជូនដំណឹងអំពីពេលវេលា និងទីកន្លែង
នៃសវនាការផ្ទាល់មាត់ ដល់សាធារណជន ព្រមទាំងផ្តល់មធ្យោ
បាយគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់ការចូលរួមរបស់សាធារណជន ដែលចាប់
អារម្មណ៍ នៅក្នុងកំរិតដ៏សមហេតុផល ជាអាទិ៍ ដោយគិតទៅដល់
ផលប្រយោជន៍ជាសក្តានុពលក្នុងរឿងក្តីនិងរយៈពេលនៃសវនាការ
ផ្ទាល់មាត់។^{៥៣} លក្ខខណ្ឌតម្រូវឱ្យមានសវនាការសាធារណៈ មិន
ចាំបាច់អនុវត្ត លើគ្រប់នីតិវិធីឧទ្ធរណ៍ ដែលសវនាការអាចប្រព្រឹត្ត
ទៅតែនៅលើកំណត់ហេតុយកចំលើយឬសំណៅជាលាយលក្ខណ៍

^{៥២} សូមមើលឧទាហរណ៍. សេចក្តីសង្កេតសន្និដ្ឋាន សំរាប់សាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ
CCPR/C/COD/CO/3 (2006), កថាខ័ណ្ឌទី២១ សេចក្តីសង្កេតសន្និដ្ឋានសំរាប់សាធារណៈរដ្ឋ
អាហ្វ្រិកកណ្តាល CCPR/C/CAF/CO/2 (2006), កថាខ័ណ្ឌទី១៦។

^{៥៣} បណ្តឹងលេខ២១៥/១៩៨៦ រវាងVan Meurs និងប្រទេសហូឡង់ កថាខ័ណ្ឌទី៦.២

អក្សរនោះទេ^{៥៤} ឬក៏ការធ្វើសេចក្តីសម្រេច មុនអង្គសេចក្តីដោយ ព្រះរាជអាជ្ញា និងអាជ្ញាធរសាធារណៈដទៃទៀត។^{៥៥}

២៩. មាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ ទទួលស្គាល់ថា តុលាការមាន អំណាចក្នុងការផ្តាច់សាធារណជនចេញទាំងអស់ ឬផ្នែកណាមួយ ដោយហេតុផលសីលធម៌ សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬសន្តិសុខ ជាតិនៅក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ ឬនៅពេលដែលផលប្រយោជន៍ នៃជីវិតឯកជនរបស់ភាគីនានា តម្រូវឱ្យធ្វើយ៉ាងដូច្នោះ ឬដល់កំរិត មួយដែលចាំបាច់បំផុត នៅក្នុងកាលៈទេសៈពិសេសដែលតុលាការ យល់ឃើញថា សវនាការជាសាធារណៈអាចនឹងធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍ ដល់យុត្តិធម៌។ ក្រៅពីកាលៈទេសៈពិសេសបែបនេះ សវនាការត្រូវ តែបើកចំហដល់សាធារណជនទូទៅ រួមទាំង សមាជិកនៃប្រព័ន្ធ ផ្សព្វផ្សាយ និងជាឧទាហរណ៍ មិនត្រូវកំរិតត្រឹមតែបុគ្គលប្រភេទ ជាក់លាក់ណាមួយនោះទេ។ ទោះបីជាក្នុងករណីដែលសាធារណ ជនត្រូវបានផ្តាច់ចេញពីសវនាការក៏ដោយ ក៏សាលក្រម រួមទាំង ការរកឃើញភស្តុតាង និងការទាញហេតុផលគតិយុត្តសំខាន់ៗ ត្រូវតែធ្វើជាសាធារណៈ លើកលែងតែផលប្រយោជន៍របស់អនីតិ ជនតម្រូវផ្សេងពីនេះ ឬដំណើរការនីតិវិធីទាក់ទិននឹងវិវាទអាពាហ៍ ពិពាហ៍ ឬអាណាព្យាបាលភាពលើកូន។

^{៥៤} បណ្តឹងលេខ៣០១/១៩៨៨ រវាងR.M និងប្រទេសហ្វាំងឡង់ កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤
^{៥៥} បណ្តឹងលេខ៨១៩/១៩៩៨ រវាងKavanagh និងប្រទេសអៀកឡង់ កថាខ័ណ្ឌទី១០.៤

IV. សច្ចធារណ៍នៃនិរទោស

៣០. យោងតាមមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី២ ជនណាម្នាក់ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវមានសិទ្ធិទទួលបានការសន្មត់ជាមុនថាគ្មានទោស រហូតត្រូវបានបង្ហាញថាមានពិរុទ្ធភាពតាមច្បាប់។ សច្ចធារណ៍នៃនិរទោស ដែលជាមូលដ្ឋានគ្រឹះមួយក្នុងការការពារសិទ្ធិមនុស្ស ដាក់បន្ទុកលើអយ្យការឲ្យផ្តល់ភស្តុតាងពីបទចោទរបស់ខ្លួន។ សច្ចធារណ៍នេះ ធានាការពារថាគ្មានពិរុទ្ធភាពណាមួយអាចត្រូវបានសន្មត់ទុកជាមុននោះទេ ដរាបណាបទចោទ ត្រូវបានផ្តល់ភស្តុតាងលើសពីវិមតិសង្ស័យ ធានាថាជនជាប់ចោទទទួលបានប្រយោជន៍ពីវិមតិសង្ស័យ ហើយតម្រូវថា ជនណាដែលជាប់ចោទពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនោះ ត្រូវតែទទួលបានការប្រព្រឹត្តមកលើខ្លួន ស្របតាមគោលការណ៍នេះ។ អាជ្ញាធរសាធារណៈទាំងអស់ មានភារកិច្ចជៀសវាងពីការធ្វើបុរេនិច្ច័យលើលទ្ធផលនៃការជំនុំជម្រះ ខ. ដោយមិនធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈដើម្បីបញ្ជាក់អះអាងពីពិរុទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទ។^{៥៦} ជនជាប់ចោទ ជាធម្មតា ពុំគួរត្រូវបានដាក់ខ្មោះ ឬដាក់ក្នុងទ្រុងនៅកំឡុងពេលសវនាការឡើយ ឬបើពុំដូច្នោះទេ ត្រូវតែបង្ហាញដល់តុលាការ នៅក្នុងសភាពមួយដែលបញ្ជាក់ថា ពួកគេអាចជាឧក្រិដ្ឋ

^{៥៦} បណ្តឹងលេខ៧៧០/១៩៩៧ រវាងGrindin និងសហព័ន្ធរុស្ស៊ី កថាខ័ណ្ឌទី៣.៥ និង៨.៣

ជនប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់។ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយគួររៀបចំសវនកម្មការ
ផ្សាយព័ត៌មានណាដែលធ្វើឲ្យអន្តរាយដល់សច្ចធារណ៍នៃនិរទេស
នេះ។ លើសពីនេះទៅទៀតរយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន
ពុំគួរយកមកអនុវត្តធ្វើជាការចង្អុលបង្ហាញនៃពិរុទ្ធភាព និងកំរិតនៃ
ទោសនោះទេ។^{៥៧} ការបដិសេធមិនឲ្យដាក់ប្រាក់ធានានៅក្រៅឃុំ^{៥៨}
ឬការស្វែងរកការទទួលខុសត្រូវនៅក្នុងនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី^{៥៩} ពុំប៉ះ
ពាល់ដល់សច្ចធារណ៍នៃនិរទេសនោះទេ។

^{៥៧} ស្តីពីទំនាក់ទំនងរវាងមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី២ និងមាត្រា៩ នៃកតិកាសញ្ញានេះ (ការឃុំខ្លួន
បណ្តោះអាសន្ន) សូមមើលឧទាហរណ៍សេចក្តីសង្កេតសន្និដ្ឋានសំរាប់ប្រទេសអ៊ីតាលី CCPR/C/
ITA/CO/5(2006), កថាខ័ណ្ឌទី១៤ និងសេចក្តីសង្កេតសន្និដ្ឋានសំរាប់ប្រទេសអាហ្សង់ទីន CCPR/
CO/70/ARG (2000), កថាខ័ណ្ឌទី១០។

^{៥៨} បណ្តឹងលេខ៧៨៨/១៩៩៧ រវាង *Cagas, Butin and Astillero* និងប្រទេសហ្វីលីពីន កថាខ័ណ្ឌ
ទី៧.៣។

^{៥៩} បណ្តឹងលេខ២០៧/១៩៨៦ រវាង *Moraal* និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី៩.៥
បណ្តឹងលេខ៤០៨/១៩៩០ រវាង *W.J.H.* និងប្រទេសហូឡង់ កថាខ័ណ្ឌទី៦.២
បណ្តឹងលេខ៤៣២/១៩៩០ រវាង *W.B.E.* និងប្រទេសហូឡង់ កថាខ័ណ្ឌទី៦.៦។

V. សិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ

៣១. សិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌក្នុងការទទួលបានការជូនដំណឹងភ្លាមៗ និងលំអិត ក្នុងភាសាមួយដែលពួកគេយល់បានពីប្រភេទ និងបុព្វហេតុនៃការចោទប្រកាន់ពីបទព្រហ្មទណ្ឌដូចមានចែងក្នុងកថាខ័ណ្ឌទី៣^(៣) គឺជាការធានាការពារជាអប្បបរមាដំបូងគេ នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌនៃមាត្រា១៤។ ការធានាការពារនេះ អនុវត្តចំពោះគ្រប់រឿងក្តីនៃបទចោទប្រកាន់ពីព្រហ្មទណ្ឌ រួមទាំងរឿងក្តីទាំងឡាយដែលជនជាប់ចោទ មិនស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នផង ប៉ុន្តែមិនអនុវត្តចំពោះការស៊ើបសួរព្រហ្មទណ្ឌ មុនការចោទប្រកាន់នោះទេ។^{៦០} ការជូនដំណឹងអំពីមូលហេតុនៃការឃាត់ខ្លួន ត្រូវបានធានាការពារដាច់ដោយឡែកនៅក្នុងមាត្រា៩ កថាខ័ណ្ឌទី២ នៃកតិកាសញ្ញានេះ។^{៦១} សិទ្ធិត្រូវបានជូនដំណឹង “ភ្លាមៗ” អំពីបទចោទប្រកាន់តំរូវថា ព័ត៌មានត្រូវបញ្ជូនទៅសាមីជននោះភ្លាមៗ បន្ទាប់ពីជននោះ ត្រូវបានចោទប្រកាន់ជាផ្លូវការពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌមួយ ក្រោមច្បាប់ជាតិ^{៦២} ឬនៅពេលបុគ្គលនោះ ត្រូវបានបង្ហាញឈ្មោះជាសាធារណៈពីបទចោទនោះ។ លក្ខខណ្ឌតំរូវជាក់លាក់នៃអនុកថាខ័ណ្ឌទី៣^(៣) អាច

^{៦០} បណ្តឹងលេខ១០៥៦/២០០២ រវាង *Khachatrian* និងប្រទេសអារមេនី កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤។
^{៦១} បណ្តឹងលេខ២៥៣/១៩៨៧ រវាង *Kelly* និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី៥.៨
^{៦២} បណ្តឹងលេខ១១២៨/២០០២ រវាង *Márques de Morais* និងប្រទេសអង់ហ្គោឡា កថាខ័ណ្ឌទី៥.៤ និងបណ្តឹងលេខ២៥៣/១៩៨៧ រវាង *Kelly* និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី៥.៨ ។

ត្រូវបានបំពេញ ដោយគូសបញ្ជាក់ពីបទចោទនោះដោយផ្ទាល់មាត់ ក្តី ប្រសិនបើក្រោយមកត្រូវបានបញ្ជាក់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬក៏ គូសបញ្ជាក់ពីបទចោទនោះជាលាយលក្ខណ៍អក្សរតែម្តង ឲ្យតែ ព័ត៌មាននោះ ចង្អុលបង្ហាញទាំងអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុទូទៅដែល បទចោទប្រកាន់នោះបានសំអាងលើ។ ក្នុងករណីនៃសវនាការ កំបាំងមុខ មាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣^(៣) តំរូវថា ទោះបីជាអវត្តមាន ជនជាប់ចោទក៏ដោយ ក៏គ្រប់ដំណាក់កាលនៃនីតិវិធី ត្រូវធ្វើឱ្យបាន ត្រឹមត្រូវ ដើម្បីជូនដំណឹងដល់ជនជាប់ចោទពីបទចោទប្រកាន់ និង ជូនដំណឹងពួកគេ អំពីដំណើរការនីតិវិធី។^{៦៣}

៣២. អនុកថាខ័ណ្ឌទី៣^(២) ចែងថាជនជាប់ចោទត្រូវមានពេលវេលា និងមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់រៀបចំការពារខ្លួន និងទាក់ទង ជាមួយមេធាវីដែលជ្រើសរើសដោយខ្លួនគេ។ បទប្បញ្ញត្តិនេះ គឺជា ធាតុផ្សំមួយដ៏សំខាន់ នៃការធានាការពារសវនាការ ដោយយុត្តិធម៌ និងការអនុវត្តគោលការណ៍សមភាពនៃភាគីក្នុងរឿងក្តី។^{៦៤} នៅក្នុង ករណីដែលជនជាប់ចោទត្រឹក្រ ការទាក់ទងជាមួយមេធាវីអាចត្រូវ បានធានា តែក្នុងករណីដែលត្រូវផ្តល់អ្នកបកប្រែដោយឥតគិតថ្លៃ

^{៦៣} បណ្តឹងលេខ១៦/១៩៧៧ រវាងMbenge និងប្រទេសហ្សាមៀ កថាខ័ណ្ឌទី១៤.១
^{៦៤} បណ្តឹងលេខ២៨២/១៩៨៨ រវាងSmith និងប្រទេសចាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី១០.៤
 បណ្តឹងលេខ២២៦/១៩៨៧ និងបណ្តឹងលេខ២៥៦/១៩៨៧ រវាងSawyers, Mclean និង
 Mclean និងប្រទេសចាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី១៣.៦។

នៅកំឡុងពេលមុនសវនាការ និងពេលសវនាការប៉ុណ្ណោះ។^{៦៥} អ្វីដែលចាត់ទុកថាជា “ពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់” អាស្រ័យលើកាលៈទេសៈនៃរឿងក្តីនីមួយៗ។ ប្រសិនបើ មេធាវីយល់ដោយសមហេតុផលថា ពេលវេលាសម្រាប់រៀបចំការពារមិនគ្រប់គ្រាន់ វាគឺជាការកិច្ចរបស់ពួកគេក្នុងការស្នើពន្យាសវនាការ។^{៦៦} រដ្ឋភាគីមិនត្រូវចាប់ឱ្យទទួលខុសត្រូវ ចំពោះការប្រព្រឹត្តរបស់មេធាវីការពារនោះទេ លុះត្រាតែវាត្រូវបាន ឬគួរតែត្រូវបានបង្ហាញដល់ចៅក្រមថា ឥរិយាបថរបស់មេធាវីនោះ មិនស្របនឹងផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌។^{៦៧} តុលាការមានកាតព្វកិច្ចផ្តល់ការយល់ស្រប តាមការស្នើសុំពន្យាសវនាការ ជាពិសេស នៅពេលដែលជនជាប់ចោទ ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ហើយពេលវេលាបន្ថែមសម្រាប់រៀបចំការការពារក្តី តម្រូវជាចាំបាច់។^{៦៨}

^{៦៥} សូមមើលបណ្តឹងលេខ៤៥១/១៩៩១ រវាង *Harward* និងប្រទេសណរវេស កថាខ័ណ្ឌទី៥.៥។

^{៦៦} បណ្តឹងលេខ១១២៨/២០០២ រវាង *Morais* និងប្រទេសអង់ហ្គោឡា កថាខ័ណ្ឌទី៥.៦។ ដូចគ្នានេះដែរ បណ្តឹងលេខ៣៤៩/១៩៨៩ រវាង *Wright* និងប្រទេសចាម៉ៃកា កថាខ័ណ្ឌទី៨.៤ ។

បណ្តឹងលេខ២៧២/១៩៨៨ រវាង *Thomas* និងប្រទេសចាម៉ៃកា កថាខ័ណ្ឌទី១១.៤

បណ្តឹងលេខ២៣០/៨៧ រវាង *Henry* និងប្រទេសចាម៉ៃកា កថាខ័ណ្ឌទី៨.២

បណ្តឹងលេខ២២៦/១៩៨៧ និងបណ្តឹងលេខ២៥៦/១៩៨៧ រវាង *Sawyers, Mclean* និង *Mclean* និងប្រទេសចាម៉ៃកា កថាខ័ណ្ឌទី១៣.៦។

^{៦៧} បណ្តឹងលេខ១១២៨/២០០២ រវាង *Marques de Morais* និងប្រទេសអង់ហ្គោឡា កថាខ័ណ្ឌទី៥.៤។

^{៦៨} បណ្តឹងលេខ៩១៣/២០០០ រវាង *Chan* និងប្រទេសហ្គុយយ៉ាណា កថាខ័ណ្ឌទី៦.៣។

បណ្តឹងលេខ៥៩៤/១៩៩២ រវាង *Phillip* និងប្រទេសទ្រីនីដាត និងតូប៉ាហ្គោ កថាខ័ណ្ឌទី៧.២។

៣៣. “មធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់” ត្រូវរួមបញ្ចូលសិទ្ធិទទួលបានសំណុំរឿង និងភស្តុតាងផ្សេងៗ។ សិទ្ធិទទួលបាននេះត្រូវរួមបញ្ចូលគ្រប់ឯកសារសំភារៈ^{៦៩} ដែលអយ្យការមានផែនការដាក់ជូនតុលាការប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទឬជាភស្តុតាងដោះបន្ទុក។ ឯកសារសំភារៈដោះបន្ទុក គួរត្រូវបានយល់ថា មានរួមបញ្ចូល មិនគ្រាន់តែឯកសារសំភារៈដែលបង្កើតពីភាពគ្មានទោសនោះទេ ប៉ុន្តែក៏ជាភស្តុតាងផ្សេងៗទៀតដែលអាចជួយដល់ជនជាប់ចោទ (ឧ.ការចង្អុលបញ្ជាក់ពីចម្លើយសារភាពដែលមិនបានធ្វើដោយស្ម័គ្រចិត្ត)។ ក្នុងករណីដែលមានការអះអាងថា ភស្តុតាងទទួលបាន ដោយរំលោភលើមាត្រា៧នៃកតិកាសញ្ញានេះ ព័ត៌មានជុំវិញកាលៈទេសៈនានាដែលភស្តុតាងបែបនេះទទួលបាន ត្រូវតែមាននៅក្នុងសំណុំរឿង ដើម្បីទុកលទ្ធភាពឱ្យមានការវាយតម្លៃពីការអះអាងបែបនេះ។ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទពុំនិយាយភាសាដែលប្រើប្រាស់នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី ប៉ុន្តែត្រូវបានការពារដោយមេធាវីដែលចេះភាសានោះ គឺវាគ្រប់គ្រាន់ហើយ បើមេធាវីនោះបានទទួលឯកសារពាក់ព័ន្ធនានានៅក្នុងសំណុំរឿងនោះ។^{៧០}

^{៦៩} សូមមើលសេចក្តីសង្កេតសន្និដ្ឋានសំរាប់ប្រទេសកាណាដា, CCPR/C/CAN/CO/5 (2005), កថាខ័ណ្ឌទី១៣។

^{៧០} បណ្តឹងលេខ៤៥១/១៩៩១ រវាង *Harward* និងប្រទេសណាមីប៊ី កថាខ័ណ្ឌទី៩.៥។
បណ្តឹងលេខ៧៧០/១៩៩៧ រវាង *Gridin* និងសហព័ន្ធរុស្ស៊ី កថាខ័ណ្ឌទី៨.៥។

៣៤. សិទ្ធិប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយមេធាវី តំរូវថា ជនជាប់ចោទ ត្រូវបានផ្តល់ឱ្យនូវសិទ្ធិទទួលបានមេធាវីភ្លាមៗ។ មេធាវីគួរតែអាច ជួបកូនក្តីរបស់ខ្លួនក្នុងលក្ខណៈជាឯកជនបាន និងប្រាស្រ័យទាក់ទង ជាមួយជនជាប់ចោទនោះ នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលគោរពបានទាំង ស្រុង ដល់ការសម្ងាត់នៃការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នានេះ។^{៧១} លើស ពីនេះទៀត មេធាវីគួរតែអាចផ្តល់ប្រឹក្សា និងធ្វើជាតំណាងជនដែល ត្រូវចោទប្រកាន់ពីបទព្រហ្មទណ្ឌមួយ ស្របតាមក្រមវិជ្ជាជីវៈដែល ត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាទូទៅ ដោយគ្មានការរឹតត្បិត រងឥទ្ធិពល សម្ពាធឬការជ្រៀតជ្រែកដោយពុំត្រឹមត្រូវពីខាងណាមួយឡើយ។

៣៥. សិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទត្រូវបានជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យា ពេលមិនត្រឹមត្រូវ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣^(ត) មិន គ្រាន់តែត្រូវបានតាក់តែងឡើងដើម្បីបញ្ចៀសការរក្សាទុកជននានា យូរពេក នៅក្នុងស្ថានភាពមួយមិនប្រាកដប្រជា អំពីជោគវាសនា របស់ពួកគេ ប្រសិនបើពួកគេត្រូវបានឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្ន និង មិនគ្រាន់តែធានាថា ការដកហូតសេរីភាពបែបនេះមិនត្រូវមានរយៈ ពេលយូរជាងភាពចាំបាច់ នៅក្នុងកាលៈទេសៈនៃរឿងក្តីជាក់លាក់ នោះទេ ប៉ុន្តែក៏បម្រើដល់ផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ផងដែរ។ អ្វីដែល សមហេតុផល ត្រូវតែធ្វើការវាយតម្លៃ ក្នុងកាលៈទេសៈនៃរឿងក្តី

^{៧១} បណ្តឹងលេខ១១១៧/២០០២ រវាង *Khomidova* និងប្រទេសតាក់ជីគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤
បណ្តឹងលេខ៩០៧/២០០០ រវាង *Siragev* និងប្រទេសអ៊ុយបេគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៦.៣

នីមួយៗ^{៧២} ដោយពិចារណាជាចម្បង ពីភាពស្មុគស្មាញនៃរឿងក្តីនោះ ការប្រព្រឹត្តរបស់ជនជាប់ចោទ និងរបៀបដែលរឿងក្តីនោះត្រូវបានចាត់ការដោយអាជ្ញាធររដ្ឋបាល និងតុលាការ។ នៅក្នុងករណីនានា ដែលជនជាប់ចោទត្រូវបានតុលាការបដិសេធមិនឲ្យនៅក្រៅឃុំដោយដាក់ប្រាក់ធានា ពួកគេត្រូវតែទទួលបានការជំនុំជម្រះយ៉ាងឆាប់រហ័សបំផុត តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។^{៧៣} ការធានាការពារនេះ ពាក់ព័ន្ធនឹង មិនត្រឹមតែពេលវេលារវាងការចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទជាផ្លូវការ និងពេលវេលាដែលការជំនុំជម្រះត្រូវចាប់ផ្តើមនោះទេ ប៉ុន្តែក៏ត្រូវពាក់ព័ន្ធនឹងពេលវេលារហូតដល់មានសាលដីកាស្ថាពរផងដែរ។^{៧៤} នៅគ្រប់ដំណាក់កាល ទោះជា

^{៧២} សូមមើលឧទាហរណ៍បណ្តឹងលេខ៨១៨/១៩៩៨ រវាងSextus និងប្រទេសទ្រីណីដាគ និងតូបាហ្គា កថាខ័ណ្ឌទី៧.២ ស្តីពីការពន្យារពេល២២ខែ រវាងការចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទពីបទឧក្រិដ្ឋដែលត្រូវទទួលទោសប្រហារជីវិត និងការចាប់ផ្តើមសវនាការដោយពុំមានកាលៈទេសៈដាក់លាក់ដើម្បីផ្តល់យុត្តិកម្មចំពោះការពន្យារពេលនេះ។ នៅក្នុងបណ្តឹងលេខ៥៣៧/១៩៩៣ រវាង Kelly និងប្រទេសថាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី៥.១១ ការពន្យារពេល១៨ខែ រវាងការដាក់ការចោទប្រកាន់ និងការចាប់ផ្តើមសវនាការ ពុំបានរំលោភមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣ (គ)នោះទេ។ សូមមើលផងដែរ បណ្តឹងលេខ៦៧៦/១៩៩៦ រវាង Yasseen & Thomas និងប្រទេសហ្វីលីពីន កថាខ័ណ្ឌទី៧.១១ (ការពន្យារពេល២ឆ្នាំ រវាងសេចក្តីសម្រេចដោយសាលាឧទ្ធរណ៍ និងការចាប់ផ្តើមសវនាការម្តងទៀត) និងបណ្តឹងលេខ៩៣៨/២០០០ រវាង Siewpersaud, Sukhram និង Persaud និងប្រទេសទ្រីនីដាគនិងតូបាហ្គា កថាខ័ណ្ឌទី៦.២ (រយៈពេលសរុបនៃដំណើរការនីតិវិធីស៊ីវិលស្ទើរតែ៥ឆ្នាំ ដោយពុំមានការពន្យល់ណាមួយពីរដ្ឋភាគីនោះ ដើម្បីផ្តល់យុត្តិកម្មចំពោះការពន្យារពេលនោះទេ)។

^{៧៣} បណ្តឹងលេខ៨១៨/១៩៩៨ រវាងSextus និងប្រទេសទ្រីនីដាគនិងតូបាហ្គា កថាខ័ណ្ឌទី៧.២។

^{៧៤} បណ្តឹងលេខ១០៨៩/២០០២ រវាងRouse និងប្រទេសហ្វីលីពីន កថាខ័ណ្ឌទី៧.៤ បណ្តឹងលេខ១០៨៥/២០០២ រវាងTaright, Touadi Remli និង Yousfi និងប្រទេសអាល់ហ្សេរី កថាខ័ណ្ឌទី៨.៥។

នៅសាលាដំបូង ឬនៅសាលាឧទ្ធរណ៍ត្រូវតែប្រព្រឹត្តទៅ “ដោយ គ្មានការពន្យារពេលមិនត្រឹមត្រូវ” ឡើយ។

៣៦. មាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣^(៣៦) មានការធានាការពារបីខុសៗ គ្នា។ ទី១ បទប្បញ្ញត្តិនេះតំរូវថា ជនជាប់ចោទមានសិទ្ធិមានវត្តមាន នៅក្នុងសវនាការជំនុំជម្រះក្តីខ្លួន។ នៅក្នុងកាលៈទេសៈមួយចំនួន ដំណើរការនីតិវិធីដោយកំបាំងមុខជនជាប់ចោទ អាចត្រូវបានអនុ ញាត ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់រដ្ឋបាលត្រឹមត្រូវនៃយុត្តិធម៌ ខ. នៅ ពេលដែលជនជាប់ចោទ បោះបង់ការអនុវត្តសិទ្ធិមានវត្តមានរបស់ ខ្លួន ទោះបីជាត្រូវបានជូនដំណឹងគ្រប់គ្រាន់ជាមុនពីដំណើរការនីតិ វិធីក៏ដោយ។ ហេតុនេះហើយ សវនាការបែបនេះគឺស្របនឹងមាត្រា ១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣^(៣៧) តែក្នុងករណីដែលវិធានការចាំបាច់នានាត្រូវ បានអនុវត្ត ដើម្បីកោះហៅជនជាប់ចោទ តាមពេលវេលាមួយសម ស្រប និងជូនដំណឹងដល់ពួកគេជាមុនអំពីកាលបរិច្ឆេទ និងទីកន្លែង នៃសវនាការជំនុំជម្រះក្តីពួកគេ និងស្នើសុំឲ្យពួកគេចូលខ្លួន។^{៧៥}

៣៧. ទីពីរ សិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទគ្រប់រូប ដែលត្រូវជាប់ចោទពី បទព្រហ្មទណ្ឌ ដើម្បីការពារខ្លួនដោយខ្លួនឯង ឬតាមរយៈជំនួយ ការច្បាប់តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន និងត្រូវបានទទួលដំណឹង អំពីសិទ្ធិនេះ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣^(៣៨) សំដៅ

^{៧៥} បណ្តឹងលេខ១៦/១៩៧៧ រវាងMbenge និងប្រទេសហ្សាអៀ កថាខ័ណ្ឌទី១៤.១
បណ្តឹងលេខ៦៩៩/១៩៩៦ រវាងMaleki និងប្រទេសអ៊ីរ៉ាណ៍ កថាខ័ណ្ឌទី៩.៣។

លើការការពារពីរប្រភេទដែលមិនអាចចែកដាច់ពីគ្នាទៅវិញទៅមក បាននោះទេ។ បុគ្គលដែលទទួលបានជំនួយពីមេធាវីមានសិទ្ធិប្រាប់ ទៅមេធាវីរបស់ខ្លួន អំពីចំណាត់ការនៃរឿងក្តីរបស់ខ្លួន ក្នុងកំរិតនៃ ការទទួលខុសត្រូវខាងវិជ្ជាជីវៈ និងផ្តល់សក្ខីកម្មជំនួសខ្លួន។ ទន្ទឹម នឹងនោះ ពាក្យពេចន៍នៃកតិកាសញ្ញានេះ មានលក្ខណៈច្បាស់ លាស់ នៅគ្រប់ភាសាផ្លូវការ ដែលចែងថាការការពារខ្លួនដោយខ្លួន ឯង “ឬ” តាមរយៈជំនួយការច្បាប់ តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន។ ដូច្នោះ បទប្បញ្ញត្តិនេះផ្តល់លទ្ធភាពឲ្យជនជាប់ចោទ បដិសេធមិន ទទួលយកជំនួយការច្បាប់ណាមួយ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ សិទ្ធិការពារខ្លួនដោយខ្លួនឯង ដោយគ្មានមេធាវី ពុំមានលក្ខណៈ ដាច់ខាតនោះទេ។ ក្នុងករណីនៃការជំនុំជម្រះជាក់លាក់មួយ ផល ប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ អាចតម្រូវឲ្យមានការចាត់តាំងមេធាវីប្រឆាំងនឹង ឆន្ទៈរបស់ជនជាប់ចោទ ជាពិសេស ក្នុងករណីដែលជនជាប់ចោទ នោះ បង្កការរាំងស្ទះជាសារវ័ន្ត និងម្តងហើយម្តងទៀត ដល់ការ ប្រព្រឹត្តទៅដ៏ត្រឹមត្រូវនៃការជំនុំជម្រះ ឬប្រឈមនឹងការចោទ ប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ប៉ុន្តែមិនអាចការពារផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន បាន ឬក្នុងករណីចាំបាច់ ដើម្បីការពារសាក្សីដែលងាយរងគ្រោះពី ការរុករាន ឬការបំភិតបំភ័យបន្ថែមទៀត ប្រសិនបើពួកគេត្រូវបាន សាកសួរដោយជនជាប់ចោទ។ ទោះជាដូច្នេះក៏ដោយ ការរឹតត្បិត ណាមួយលើឆន្ទៈរបស់ជនជាប់ចោទ ដើម្បីការពារខ្លួនដោយខ្លួន

ឯង ត្រូវតែមានគោលដៅ និងគោលបំណងគ្រប់គ្រាន់ឆ្លងល្មម និងមិនត្រូវទៅហួសពីអ្វីដែលជាភាពចាំបាច់ ដើម្បីតំកល់ប្រយោជន៍យុត្តិធម៌នោះទេ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ច្បាប់ជាតិគួរតែជៀសវាងនូវការហាមឃាត់ដាច់ខាតណាមួយ ប្រឆាំងនឹងសិទ្ធិការពារខ្លួនដោយខ្លួនឯង នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដោយពុំមានជំនួយពីមេធាវី។^{៧៦}

៣៨. ទីបី មាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣^(៧៧) ធានាការពារសិទ្ធិទទួលបានជំនួយផ្លូវច្បាប់ ដែលត្រូវផ្តល់ឲ្យជនជាប់ចោទ នៅពេលណាដែលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌តម្រូវយ៉ាងដូច្នេះ និងដោយពុំយកកំរៃពីពួកគេ នៅក្នុងករណីបែបនេះ ប្រសិនបើពួកគេ ពុំមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់បង់ថ្លៃទេនោះ។ ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃបទល្មើសមានសារសំខាន់ក្នុងការសម្រេចថាតើជំនួយការច្បាប់គួរត្រូវបានចាត់តាំង ឬអត់ “ដើម្បីជាប្រយោជន៍យុត្តិធម៌”^{៧៧} ដោយសារថា នោះគឺជាអត្ថិភាពនៃឱកាសជាក់លាក់មួយចំនួននៃជ័យជំនះនៅដំណាក់កាលឧទ្ធរណ៍។^{៧៨} ក្នុងករណីនានាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងទោសប្រហារជីវិតវាគឺជាការពិតដែលថា ជនជាប់ចោទ ត្រូវតែទទួលបានជំនួយផ្នែកច្បាប់ យ៉ាងមាន

^{៧៦} បណ្តឹងលេខ១១២៣/២០០២ រវាង *Correia de Matos* និងប្រទេសព័រទុយហ្គាល់ កថាខ័ណ្ឌទី ៧.៤ និងកថាខ័ណ្ឌទី៧.៥។
^{៧៧} បណ្តឹងលេខ៦៤៦/១៩៩៥ រវាង *Lindon* និងប្រទេសអូស្ត្រាលី កថាខ័ណ្ឌទី៦.៥។
^{៧៨} បណ្តឹងលេខ៣១៤/១៩៨៨ រវាង *Z.P.* និងប្រទេសកាណាដា កថាខ័ណ្ឌទី៥.៤។

ប្រសិទ្ធភាពពីមេធាវីនៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃដំណើរការនីតិវិធី។^{៧៩} ជំនួយការច្បាប់ដែលផ្តល់ឲ្យដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃបទប្បញ្ញត្តិនេះ ត្រូវតែមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការតំណាងឱ្យជនជាប់ចោទ។ មិនដូចក្នុងករណីនៃមេធាវីដែលជ្រើសរើសដោយខ្លួនឯងនោះទេ^{៨០} ការប្រព្រឹត្តខុស ឬអសមត្ថភាពជាក់ស្តែង ឧ. ការដកបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដោយគ្មានពិគ្រោះយោបល់ក្នុងករណីទោសប្រហារជីវិត^{៨១} ឬអវត្តមាននៅកំឡុងពេលសវនាការសួរដេញដោលសាក្សីក្នុងករណីបែបនេះ^{៨២} អាចតម្រូវឱ្យមានការទទួលខុសត្រូវពីរដ្ឋសាមីចំពោះការបំពានលើមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣^(ឃ) ឲ្យតែករណីនេះត្រូវបានបង្ហាញជូនចៅក្រមថា ការប្រព្រឹត្តរបស់មេធាវីនោះ មិនស្របនឹងប្រយោជន៍យុត្តិធម៌។^{៨៣} ក៏ជាការ

^{៧៩} បណ្តឹងលេខ៩៨៥/២០០២ រវាងAliboeva និងប្រទេសតាកីជីគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤ បណ្តឹងលេខ៩៦៤/២០០១ រវាងSaidova និងប្រទេសតាកីជីគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៦.៨ បណ្តឹងលេខ៧៨១/១៩៩៧ រវាងAliev និងប្រទេសអ៊ុយក្រែន កថាខ័ណ្ឌទី៧.៣ បណ្តឹងលេខ៥៥៤/១៩៩៣ រវាងLaVande និងប្រទេសទ្រីនីដាត និងតូប៉ាហ្គោ កថាខ័ណ្ឌទី៥៨

^{៨០} បណ្តឹងលេខ៣៨៣/១៩៨៩ រវាងH.C. និងប្រទេសចាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី៦.៣។

^{៨១} បណ្តឹងលេខ២៥៣/១៩៨៧ រវាងKelly និងប្រទេសចាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី៩.៥។

^{៨២} បណ្តឹងលេខ៨៣៨/១៩៩៨ រវាងHedricks និងប្រទេសហ្គីយ៉ាណា កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤។ សម្រាប់ករណីនៃអវត្តមានរបស់តំណាងផ្លូវច្បាប់នៃម្ចាស់បណ្តឹង ក្នុងកំឡុងសវនាការសួរដេញដោលសាក្សីពេលសវនាការបឋម សូមមើលបណ្តឹងលេខ៧៨/១៩៩៧ រវាងBrown និងប្រទេសចាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី៦.៦។

^{៨៣} បណ្តឹងលេខ៧០៥/១៩៩៦ រវាងTaylor និងប្រទេសចាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី៦.២ បណ្តឹងលេខ៩១៣/២០០០ រវាងChan និងប្រទេសហ្គីយ៉ាណា កថាខ័ណ្ឌ៦.២ បណ្តឹងលេខ៩៨០/២០០១ រវាងHussain និងប្រទេសកោះម៉ូរីស កថាខ័ណ្ឌទី៦.៣។

បំពានលើបទប្បញ្ញត្តិនេះផងដែរ ប្រសិនបើតុលាការ ឬអាជ្ញាធរ ពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត រារាំងមេធាវីដែលត្រូវបានតែងតាំង មិនឲ្យ បំពេញកិច្ចការរបស់ខ្លួនបានដោយប្រសិទ្ធភាព។^{៨៤}

៣៩. កថាខ័ណ្ឌទី៣^(៥) នៃមាត្រា១៤ ធានាការពារសិទ្ធិរបស់ជន ជាប់ចោទក្នុងការសាកសួរ ឬឲ្យមានការសួរដេញដោលសាក្សីដាក់ បន្ទុក ព្រមទាំងទទួលបានការចូលរួម និងការសាកសួរសាក្សីដោះ បន្ទុក ក្រោមលក្ខខណ្ឌដូចគ្នានឹងសាក្សីដាក់បន្ទុកដែរ។ ដូចជាការ អនុវត្តគោលការណ៍សមភាពនៃភាគីនៅក្នុងរឿងក្តី ការធានាការ ពារនេះ មានសារៈសំខាន់ដល់ការធានាឱ្យមានការការពារដ៏មាន ប្រសិទ្ធភាពដោយជនជាប់ចោទ និងជំនួយការច្បាប់របស់ពួកគេ ហើយនេះគឺជាការធានាការពារជនជាប់ចោទ ឱ្យមានអំណាចតាម ផ្លូវច្បាប់ ដូចគ្នានឹងអំណាចដែលអយ្យការមានដែរ ក្នុងការបង្គាប់ ឲ្យមានការចូលខ្លួនរបស់សាក្សី សាកសួរ ឬសួរដេញដោលសាក្សី ណាមួយ។ ទោះជាដូច្នោះក៏ដោយ ក៏គោលការណ៍នេះពុំផ្តល់សិទ្ធិ ឥតព្រំដែនក្នុងការទទួលបានការចូលរួមពីសាក្សីណាមួយ តាមការ ស្នើសុំរបស់ជនជាប់ចោទ ឬជំនួយការច្បាប់របស់គេនោះទេ ប៉ុន្តែ គ្រាន់តែជាសិទ្ធិមានសាក្សី ដែលត្រូវទទួលយក នៅក្នុងសំណុំរឿង ហើយដែលសមស្របសម្រាប់ការការពារក្តីខ្លួន ហើយត្រូវទទួល បានកាលានុវត្តភាពត្រឹមត្រូវដើម្បីតាំងសំនួរ និងសួរតតាំងសាក្សី

^{៨៤} បញ្ជីលេខ៩១៧/២០០០ រវាងArutyunyan និងប្រទេសអ៊ុយបេគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៦.៣។

ដាក់បន្ទុកនៅដំណាក់កាលមួយចំនួននៃដំណើរការនីតិវិធី។ ស្ថិតក្នុងព្រំដែនកំណត់ទាំងនេះ និងស្ថិតក្រោមការដាក់កំរិតលើការប្រើប្រាស់កំណត់ហេតុយកចំលើយ ចម្លើយសារភាព និងភស្តុតាងផ្សេងទៀតដែលទទួលបានដោយបំពាននឹងមាត្រា៧^{៨៥} ដំបូងបំផុតគឺអាស្រ័យលើច្បាប់ជាតិរបស់រដ្ឋភាគីដើម្បីកំណត់ពីការទទួលយកភស្តុតាងនិងអំពីរបៀបដែលតុលាការវាយតម្លៃភស្តុតាងទាំងនេះ។

៤០. សិទ្ធិទទួលបានជំនួយពីអ្នកបកប្រែដោយឥតគិតថ្លៃក្នុងករណីដែលជនជាប់ចោទនោះពុំអាចយល់ ឬនិយាយភាសាដែលប្រើប្រាស់នៅក្នុងតុលាការ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣^(៦) មានចែងពីទិដ្ឋភាពមួយទៀតនៃគោលការណ៍ភាពត្រឹមត្រូវនិងសមភាពនៃភាគីក្នុងរឿងក្តីនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។^{៨៦} សិទ្ធិនេះត្រូវផ្តល់ឲ្យនៅគ្រប់ដំណាក់កាល នៃដំណើរការនីតិវិធីផ្ទាល់មាត់។ គោលការណ៍នេះ អនុវត្តចំពោះជនបរទេសដូចគ្នានឹងប្រជាពលរដ្ឋនៃរដ្ឋសាមីដែរ។ ទោះជាដូច្នោះក៏ដោយ ជនជាប់ចោទដែលមានភាសាកំណើត ខុសពីភាសាផ្លូវការដែលប្រើប្រាស់ក្នុងតុលាការ ជាគោលការណ៍ ពុំត្រូវបានផ្តល់សិទ្ធិឲ្យទទួលបានអ្នកបកប្រែដោយឥតគិតថ្លៃនោះទេ ប្រសិនបើពួកគេចេះភាសាផ្លូវការនោះគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីនឹងការពារខ្លួនឯងបានដោយប្រសិទ្ធភាពហើយនោះ។^{៨៧}

^{៨៥} សូមមើលកថាខ័ណ្ឌទី៦ ខាងលើ។

^{៨៦} បណ្តឹងលេខ២១៩/១៩៨៦ រវាង *Guesdon* និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី១០.២។

^{៨៧} សូមមើលពីខាងលើ។

៤១. ជាទីបញ្ចប់ មាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣^(៨) ធានាការពារសិទ្ធិមិនត្រូវ បានបង្ខំឱ្យឆ្លើយប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯងឬសារភាពថាមានពិរុទ្ធ។ ការធានាការ ពារនេះ ត្រូវបានយល់ក្នុងន័យនៃការមិនដាក់សម្ពាធដោយផ្ទាល់ ឬដោយ ប្រយោលលើផ្លូវកាយ ឬផ្លូវចិត្ត ដោយមិនត្រឹមត្រូវពីអាជ្ញាធរស៊ើបអង្កេត លើជនជាប់ចោទដើម្បីទទួលបានចម្លើយសារភាពពីពិរុទ្ធភាពនោះឡើយ។ ជាមួយនឹងហេតុផលរឹងមាំ ការប្រព្រឹត្តលើជនជាប់ចោទក្នុងលក្ខណៈផ្ទុយ នឹងមាត្រា៧ នៃកតិកាសញ្ញានេះ ដើម្បីទាញយកចម្លើយសារភាពមិន អាចទទួលយកបាននោះទេ។^{៨៨} ច្បាប់ជាតិត្រូវតែធានាថា កំណត់ហេតុ យកចម្លើយឬចម្លើយសារភាពដែលទទួលបានដោយបំពាននឹងមាត្រា៧ នៃកតិកាសញ្ញានេះ ត្រូវបានផ្តាច់ចេញពីភស្តុតាង លើកលែងតែក្នុង ករណីដែលឯកសារបែបនោះ ត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាភស្តុតាងថា អំពើ ទារុណកម្ម ឬការប្រព្រឹត្តមិនគប្បីផ្សេងទៀត ដែលត្រូវបានហាមឃាត់ ដោយបទប្បញ្ញត្តិនេះ បានកើតមាន^{៨៩} ហើយថានៅក្នុងករណីបែបនេះ រដ្ឋត្រូវមានបន្ទុកផ្តល់ភស្តុតាងថា កំណត់ហេតុយកចម្លើយពីជនជាប់ ចោទ ត្រូវបានធ្វើទៅតាមឆន្ទៈដោយសេរីរបស់ជនជាប់ចោទផ្ទាល់។^{៩០}

^{៨៨} បណ្តឹងលេខ១២០៨/២០០៣ រវាងKurbanov និងប្រទេសតាក់ជីគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៦.២-៦.៤ បណ្តឹងលេខ១០៤៤/២០០២ រវាងShukurova និងប្រទេសតាក់ជីគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៨.២ បណ្តឹងលេខ១០៣៣/២០០១ រវាងSingarasa និងប្រទេសស្រីលង្កា កថាខ័ណ្ឌទី៧.៤ បណ្តឹងលេខ៩១២/២០០០ រវាងDeolall និងប្រទេសហ្គីយ៉ាណា កថាខ័ណ្ឌទី៨.១ បណ្តឹងលេខ២៥៣/១៩៨៧ រវាងKelly និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី៤.៥។

^{៨៩} សូមមើលអនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្ម និងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសផ្សេងៗទៀតដែលហោរយោ អមនុស្សធម៌ ឬបន្ទោក បន្ទាប មាត្រា១៥។ ចំពោះការប្រើប្រាស់ភស្តុតាងដទៃ ទៀត ដែលទទួលបានដោយរំលោភនឹងមាត្រា៧ នៃកតិកា សញ្ញានេះ សូមមើលកថាខ័ណ្ឌទី៦ខាងលើ។

^{៩០} បណ្តឹងលេខ១០៣៣/២០០១ រវាងSingarasa និងប្រទេសស្រីលង្កា កថាខ័ណ្ឌទី៧.៤ បណ្តឹងលេខ២៥៣/១៩៨៧ រវាងKelly និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី៧.៤។

VI. អនីតិជន

៤២. មាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៤ ចែងថានៅក្នុងរឿងក្តីអនីតិជន នីតិវិធីគួរតែពិចារណាលើអាយុរបស់ពួកគេ និងតម្រូវការលើកស្ទួយការស្តារនីតិសម្បទារបស់ពួកគេ។ អនីតិជនត្រូវទទួលបាន យ៉ាងហោចណាស់ ក៏ការធានានិងកិច្ចការពារដូចត្រូវបានផ្តល់ឱ្យនីតិជនក្រោមមាត្រា១៤ នៃកតិកាសញ្ញានេះ។ លើសពីនេះទៀត អនីតិជនត្រូវការកិច្ចការពារពិសេស។ នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនិយាយដោយឡែក អនីតិជនគួរត្រូវបានជូនដំណឹងដោយផ្ទាល់ពីការចោទប្រកាន់ចំពោះគេ និងប្រសិនបើសមស្រប តាមរយៈឪពុកម្តាយ ឬអាណាព្យាបាលស្របច្បាប់របស់ពួកគេ។ អនីតិជន គួរត្រូវបានផ្តល់ជំនួយសមស្របក្នុងការរៀបចំការពារខ្លួន គួរត្រូវបានជំនុំជម្រះ ឱ្យបានឆាប់តាមតែអាចធ្វើបាន ក្នុងសវនាការមួយត្រឹមត្រូវនៅចំពោះមុខវត្តមានមេធាវី ជំនួយសមស្របដទៃទៀត និងឪពុកម្តាយ ឬអាណាព្យាបាលស្របច្បាប់របស់គេ លុះត្រាតែទង្វើនោះត្រូវបានចាត់ទុកថា មិនបម្រើឲ្យឧត្តមប្រយោជន៍របស់កុមារ ជាពិសេស ត្រូវពិចារណាលើអាយុ ឬស្ថានភាពរបស់គេ។ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន គួរតែត្រូវជៀសវាងឲ្យអស់ពីលទ្ធភាពបំផុត។^{៩១}

^{៩១} សូមមើលសេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ១៧(១៩៨៩) ស្តីពីមាត្រា២៤ (សិទ្ធិកុមារ) កថាខ័ណ្ឌទី៤។

៤៣. រដ្ឋគួរតែចាត់វិធានការនានា ដើម្បីបង្កើតប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ព្រហ្មទណ្ឌអនីតិជនដ៏សមស្របមួយ ដើម្បីធានាថា អនីតិជនត្រូវ បានប្រព្រឹត្តលើក្នុងលក្ខណៈមួយ ដែលសមមាត្រគ្នានឹងអាយុរបស់ គេ។ ការកំណត់អាយុក្រោមអប្បបរមាសំរាប់កុមារ និងអនីតិជន មិនត្រូវយកទៅជំនុំជម្រះពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ មានសារៈសំខាន់ ណាស់។ អាយុនោះ គួរតែត្រូវពិចារណាលើភាពចាស់ទុំខាងរាង កាយ និងផ្លូវចិត្តរបស់ពួកគេ។

៤៤. នៅពេលណាសមស្រប ជាពិសេសក្នុងករណីដែលការស្តារ នីតិសម្បទាអនីតិជនដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តអំពើ ដែលច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌហាមឃាត់ គួរតែត្រូវបានលើកតម្កើង ហើយ វិធានការនានាក្រៅពីដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដូចជាការសម្រុះ សម្រួលរវាងជនល្មើស និងជនរងគ្រោះ ការពិភាក្សាជាមួយក្រុម ប្រឹក្សាញាត្តរបស់ជនល្មើស ការផ្តល់ប្រឹក្សាយោបល់ ឬការបម្រើ សហគមន៍ ឬការដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមកម្មវិធីអប់រំ គួរត្រូវបានយកមក ពិចារណា ឱ្យតែវិធានការទាំងនោះ ស្របនឹងលក្ខខណ្ឌតំរូវនៃ កតិកាសញ្ញានេះ និងបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត។

VII. ការពិនិត្យឡើងវិញដោយសាលាជម្រះក្តីជាន់ខ្ពស់

៤៥. មាត្រា ១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៥ នៃកតិកាសញ្ញានេះចែងថាជនណាក៏ដោយ ដែលត្រូវបានផ្ដន្ទាទោសពីបទព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវមានសិទ្ធិសុំឲ្យសាលាជម្រះ ក្តីជាន់ខ្ពស់ ពិនិត្យឡើងវិញទៅលើការផ្ដន្ទាទោស និងការកាត់ទោសនេះ ស្របតាមច្បាប់។ ដូចដែលការប្រើប្រាស់វាក្យស័ព្ទខុសៗគ្នា បង្ហាញការ ធានាការពារ មិនកំរិតត្រឹមតែបទល្មើសធ្ងន់ធ្ងរបំផុតនោះទេ។ ឃ្លា “ស្រប តាមច្បាប់” នៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិនេះ ពុំមានន័យថាសិទ្ធិសុំឲ្យពិនិត្យឡើង វិញនេះជាឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់រដ្ឋភាគីនោះទេ ដោយសារតែសិទ្ធិនេះ ត្រូវ បានទទួលស្គាល់ដោយកតិកាសញ្ញានេះ និងមិនត្រឹមតែដោយច្បាប់ជាតិ នោះទេ។ វាក្យស័ព្ទនេះ អនុលោមតាមច្បាប់ ជាជាងទាក់ទិននឹងការ កំណត់ពីបែបបទ ដែលត្រូវយកទៅអនុវត្តក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញ ដោយ សាលាជំនុំជម្រះក្តីជាន់ខ្ពស់^{៩២} និងតុលាការណាទទួលខុសត្រូវអនុវត្ត ការពិនិត្យឡើងវិញនេះ អនុលោមតាមកតិកាសញ្ញានេះ។ មាត្រា ១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៥ ពុំរំលឹកឲ្យរដ្ឋភាគី ត្រូវផ្តល់ឱ្យមានបណ្តឹងទៅតុលាការជាន់ ខ្ពស់ជាច្រើនដងច្រើនថ្នាក់នោះទេ។^{៩៣} ទោះជាដូច្នេះក៏ដោយ ការយោង ទៅរកច្បាប់ជាតិក្នុងបទប្បញ្ញត្តិនេះត្រូវបកស្រាយក្នុងអត្ថន័យថា ប្រសិន បើច្បាប់ជាតិផ្តល់ឱ្យមានបណ្តឹងបែបនេះ នោះជនជាប់ចោទត្រូវមានសិទ្ធិ ទទួលបានដោយប្រសិទ្ធភាព នូវសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងបែបនេះ។^{៩៤}

^{៩២} បណ្តឹងលេខ១០៩៥/២០០២ រវាង *Gomariz Valera* និងប្រទេសអេស្ប៉ាញ កថាខ័ណ្ឌទី៧.១ និងបណ្តឹងលេខ៦៤/១៩៧៩ រវាង *Salgar de Montejo* និងប្រទេសកូឡុំប៊ី កថាខ័ណ្ឌទី១០.៤។

^{៩៣} បណ្តឹងលេខ១០៨៩/២០០២ រវាង *Rouse* និងប្រទេសហ្វីលីពីន កថាខ័ណ្ឌទី៧.៦។

^{៩៤} បណ្តឹងលេខ២៣០/១៩៨៧ រវាង *Henry* និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី៨.៤។

៤៦. មាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៥ មិនអនុវត្តចំពោះនីតិវិធីក្នុងការកំណត់ ពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចនៅក្នុងបណ្តឹងតាមផ្លូវច្បាប់ឡើយ^{៩៥} ឬនីតិវិធី ផ្សេងទៀត ដែលពុំមែនជាផ្នែកនៃដំណើរការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ក្នុងរឿង ព្រហ្មទណ្ឌទេ ដូចជាញាតត្ថប្តឹងពីធម្មនុញ្ញភាពជាដើម។^{៩៦}

៤៧. មាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៥ ត្រូវបានបំពានមិនត្រឹមតែនៅក្នុងករណី ដែលការសម្រេចរបស់សាលាដំបូង ចូលជាធរមាននោះទេ ប៉ុន្តែក៏នៅ ក្នុងករណីដែលពិរុទ្ធភាពត្រូវបានប្រកាសដោយសាលាឧទ្ធរណ៍^{៩៧} ឬ ដោយតុលាការមួយដែលបិតផ្លូវតវ៉ាផងដែរ^{៩៨} បន្ទាប់ពីការសម្រេចឲ្យ រួចខ្លួនដោយតុលាការជាន់ទាបមួយស្របតាមច្បាប់ជាតិនោះ មិនអាច ត្រូវបានពិនិត្យឡើងវិញ ដោយតុលាការជាន់ខ្ពស់មួយនោះទេ។ នៅ ក្នុងករណីដែលតុលាការកំពូលនៃប្រទេសមួយ ដើរតួនាទីជាសាលា ដំបូងផង ជាតុលាការតែមួយថ្នាក់ផង គេមិនត្រូវសន្មត់ថា សិទ្ធិសុំឲ្យ ពិនិត្យឡើងវិញដោយតុលាការជាន់ខ្ពស់ ត្រូវបានអនុវត្តរួច ដោយ សំអាងហេតុថារឿងក្តីនោះ ត្រូវបានជំនុំជម្រះដោយតុលាការកំពូល នៃរដ្ឋភាគីសាមីនោះ រួចហើយនោះទេ ផ្ទុយទៅវិញប្រព័ន្ធបែបនេះមិន ស្របនឹងកតិកាសញ្ញានេះឡើយ ប្រសិនបើរដ្ឋនេះ ពុំបានដាក់ខលក្នុង ខណ្ឌលើសិទ្ធិតាមបទប្បញ្ញត្តិនេះ។^{៩៩}

^{៩៥} បណ្តឹងលេខ៤៥០/១៩៩១ រវាង I.P. និងប្រទេសហ្វាំងឡង់ កថាខ័ណ្ឌទី៦.២។
^{៩៦} បណ្តឹងលេខ៣៥២/១៩៨៩ រវាង Douglas, Gentles, Kerr និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី១១.២។
^{៩៧} បណ្តឹងលេខ១០៩៥/២០០២ រវាង Gomariz Valera និងប្រទេសអេស្ប៉ាញ កថាខ័ណ្ឌទី៧.១។
^{៩៨} បណ្តឹងលេខ១០៧៣/២០០២ រវាង Terrón និងប្រទេសអេស្ប៉ាញ កថាខ័ណ្ឌទី៧.៤។
^{៩៩} សូមមើលពីខាងលើ។

៤៨. សិទ្ធិទទួលបានការពិនិត្យឡើងវិញពីការផ្ដន្ទាទោស និងការកាត់ទោសរបស់ខ្លួនដោយតុលាការជាន់ខ្ពស់មួយដែលបង្កើតឡើងតាមមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៥ ដាក់កាតព្វកិច្ចលើរដ្ឋភាគីឲ្យពិនិត្យឡើងវិញយ៉ាងស៊ីជម្រៅ ទាំងមូលដ្ឋាននៃភាពគ្រប់គ្រាន់របស់ភស្តុតាង និងអង្គច្បាប់ ទាំងការផ្ដន្ទាទោសនិងការកាត់ទោស ដែលនីតិវិធីនោះអនុញ្ញាតឲ្យមានការពិចារណាយ៉ាងត្រឹមត្រូវ អំពីចរិតលក្ខណៈនៃរឿងក្តីនោះ។^{១០០} ការពិនិត្យឡើងវិញមួយ ដែលត្រូវបានកំរិតត្រឹមអង្គច្បាប់នៃការផ្ដន្ទាទោសដោយពុំពិចារណាលើអង្គហេតុណាមួយទាល់តែសោះនោះគឺមិនគ្រប់គ្រាន់តាមកតិកាសញ្ញានេះឡើយ។^{១០១} ទោះជាដូច្នោះក៏ដោយ មាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៥ ពុំតម្រូវឲ្យមានការជំនុំជម្រះឡើងវិញទាំងស្រុង ឬបើក “សវនាការ” ទាំងស្រុងនោះទេ ដរាបណាសាលាជម្រះក្តីដែលអនុវត្តការពិនិត្យឡើងវិញនោះ អាចពិនិត្យមើលលើទិដ្ឋភាពអង្គហេតុនៃរឿងក្តីនោះ។^{១០២} ហេតុដូច្នោះ

^{១០០} បណ្តឹងលេខ១១០០/២០០២ រវាង Bandajevsky និងប្រទេសបែលឡិស្ទ កថាខ័ណ្ឌទី១០.១៣ បណ្តឹងលេខ៩៨៨/២០០១ រវាង Aliboeva និងប្រទេសតាកជីគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៦.៥ បណ្តឹងលេខ៩៧៣/២០០១ រវាង Khalilova និងប្រទេសតាកជីគីស្ថាន កថា ខ័ណ្ឌទី៧.៥ បណ្តឹងលេខ៦២៣-៦២៧/១៩៩៥ រវាង Domukovsky et al. និងប្រទេសហ្សកហ្សី កថាខ័ណ្ឌទី១៨.១១ បណ្តឹងលេខ៩៦៤/២០០១ រវាង Saidova និង ប្រទេសតាកជីគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៦.៥ បណ្តឹងលេខ៨០២/១៩៩៨ រវាង Rogerson និងប្រទេសអូស្ត្រាលី កថាខ័ណ្ឌទី៧.៤ និង បណ្តឹងលេខ៦២/១៩៩៥ រវាង Lumley និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី៧.៣។

^{១០១} បណ្តឹងលេខ៧០១/១៩៩៦ រវាង Gómez Vázquez និងប្រទេសអេស្ប៉ាញ កថាខ័ណ្ឌទី១១.១

^{១០២} បណ្តឹងលេខ៧០១/២០០២ រវាង Rolando និងប្រទេសហ្វីលីពីន កថាខ័ណ្ឌទី៤.៥ បណ្តឹងលេខ៩៨៨/២០០១ រវាង Juma និងប្រទេសអូស្ត្រាលី កថាខ័ណ្ឌទី៧.៥ បណ្តឹងលេខ៥៣៦/១៩៩៣ រវាង Perera និងប្រទេសអូស្ត្រាលី កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤។

ខ. ក្នុងករណីដែលតុលាការជាន់ខ្ពស់ ពិនិត្យមើលការចោទប្រកាន់ ពិរុទ្ធជនយ៉ាងល្អិតល្អន់ ពិចារណាលើភស្តុតាង ដែលត្រូវបានដាក់ បញ្ជូនទៅសវនាការ និងត្រូវបានយោងដល់ នៅក្នុងដំណើរការ ឧទ្ធរណ៍ ហើយរកឃើញថាមានភស្តុតាងដាក់បន្ទុកគ្រប់គ្រាន់ដើម្បី ផ្តល់យុត្តិកម្មចំពោះការរកឃើញពិរុទ្ធភាព នៅក្នុងរឿងក្តីជាក់លាក់ នោះ នឹងពុំមានការបំពានលើកតិកាសញ្ញានេះទេ។^{១០៣}

៤៩. សិទ្ធិសុំឲ្យពិនិត្យការផ្ដន្ទាទោសខ្លួនឡើងវិញ អាចត្រូវបាន អនុវត្តដោយប្រសិទ្ធភាព ប្រសិនបើពិរុទ្ធជនមានសិទ្ធិទទួលបាន សាលក្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែលមានសំអាងហេតុត្រឹមត្រូវ របស់សាលាដំបូង និងយ៉ាងហោចណាស់ក៏ត្រូវបានពិនិត្យដោយ សាលាឧទ្ធរណ៍ជាន់ទីមួយ ក្នុងករណីដែលច្បាប់ជាតិបង្កើតសាលា ឧទ្ធរណ៍ច្រើនជាន់^{១០៤} ក៏ដូចជាសិទ្ធិទទួលបានឯកសារផ្សេងៗ ដូច ជាកំណត់ហេតុសវនាការ ពេលគឺរាល់ឯកសារដែលចាំបាច់ដើម្បី អនុវត្តសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព។^{១០៥} ប្រសិទ្ធភាពនៃសិទ្ធិ នេះក៏ត្រូវបានធ្វើឲ្យខូចខាតផងដែរ ពេលគឺមាត្រា១៥ កថាខ័ណ្ឌ ទី៥ ក៏ត្រូវបានបំពាន ប្រសិនបើការពិនិត្យឡើងវិញដោយតុលាការ

^{១០៣} ឧ. បណ្តឹងលេខ១១៥៦/២០០៣ រវាង *Pérez Escobar* និងប្រទេសអេស្ប៉ាញ កថាខ័ណ្ឌទី៣ បណ្តឹងលេខ១៣៨៩/២០០៥ រវាង *Bertelli Gálvez* និងប្រទេសអេស្ប៉ាញ កថាខ័ណ្ឌទី៤.៥។

^{១០៤} បណ្តឹងលេខ៩០៣/១៩៩៩ រវាង *Van Hulst* និងប្រទេសហូឡង់ កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤ បណ្តឹងលេខ៧០៩/១៩៩៦ រវាង *Bailey* និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី៧.២ បណ្តឹងលេខ៦៦៣/១៩៩៥ រវាង *Morrison* និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី៨.៥។

^{១០៥} បណ្តឹងលេខ៦៦២/១៩៩៥ រវាង *Lumley* និងប្រទេសបារាំង កថាខ័ណ្ឌទី៧.៥។

ជាន់ខ្ពស់នេះ ត្រូវបានពន្យាពេល ដោយមិនត្រឹមត្រូវ ផ្ទុយនឹង កថាខ័ណ្ឌទី៣^(ក) នៃបទប្បញ្ញត្តិមាត្រានេះ។^{១០៦}

៥០. ប្រព័ន្ធនៃការពិនិត្យឡើងវិញដោយមានការត្រួតពិនិត្យពីថ្នាក់ លើ ដែលអនុវត្តតែចំពោះការកាត់ទោស ហើយទោសនេះត្រូវបាន ចាប់ផ្តើមអនុវត្តហើយ មិនបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៥ ទេ ដោយមិនគិតថាការពិនិត្យឡើងវិញនេះ អាចត្រូវ បានស្នើសុំដោយពិរុទ្ធជន ឬអាស្រ័យលើអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ ចៅក្រម ឬព្រះរាជអាជ្ញា។^{១០៧}

៥១. សិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍មានសារៈសំខាន់ជាពិសេសក្នុងករណីទោស ប្រហារជីវិត។ ការបដិសេធមិនផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ ដោយឥតបង់ ថ្លៃ ដោយតុលាការក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញនូវការកាត់ទោសប្រហារ ជីវិតដល់ពិរុទ្ធជនក្រីក្រ មិនត្រឹមតែបំពានលើមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌ ទី៣^(ឃ) ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែទន្ទឹមគ្នានោះ ក៏បំពានលើមាត្រា១៤

^{១០៦} បណ្តឹងលេខ៨៤៥/១៩៩៨ រវាងKennedyនិងប្រទេសទ្រីនីដាគនិងតុបាហ្គោ កថាខ័ណ្ឌទី៧.៥ បណ្តឹងលេខ៨១៨/១៩៩៨ រវាងSextus និង ប្រទេសទ្រីនីដាគនិងតុបាហ្គោ កថាខ័ណ្ឌទី៧.៣ បណ្តឹងលេខ៧៥០/១៩៩៧ រវាងDaley និងប្រទេសចាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី៧.៤ បណ្តឹងលេខ៦៦៥/៩៩៩៥ រវាងBrown and Parish និង ប្រទេសចាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី៧.៣ បណ្តឹងលេខ៧៥០/១៩៩៧ រវាងDaley និងប្រទេសចាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី៩.៥ បណ្តឹងលេខ៦១៤/១៩៩៥ រវាងThomas និងប្រទេសចាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី៩.៥ និង បណ្តឹងលេខ៥៩០/១៩៩៤ រវាងBennet និងប្រទេសចាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី១០.៥។

^{១០៧} បណ្តឹងលេខ១១០០/២០០២រវាងBandajevskyនិងប្រទេសបែលឡាស កថាខ័ណ្ឌទី១០.១៣ បណ្តឹងលេខ៨៣៦/១៩៩៨ រវាងGelazauskas និងប្រទេសលីទុយអានី កថាខ័ណ្ឌទី៧.២។

កថាខ័ណ្ឌទី៥ ផងដែរ ដោយសារនៅក្នុងករណីបែបនេះ ការបដិសេធផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ដោយឥតបង់ថ្លៃ ក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ជាការច្រានចោលដ៏មានប្រសិទ្ធភាពដល់ការពិនិត្យឡើងវិញនូវការផ្ដន្ទាទោស និងការកាត់ទោសឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ដោយតុលាការជាន់ខ្ពស់។^{១០៨} សិទ្ធិសុំឲ្យពិនិត្យលើការផ្ដន្ទាទោសខ្លួនឡើងវិញ ក៏ត្រូវបានបំពានផងដែរប្រសិនបើជនជាប់ចោទពុំត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីចេតនានៃមេធាវីរបស់ខ្លួន ក្នុងការមិនដាក់អំណះអំណាងណាមួយទៅតុលាការ អាស្រ័យហេតុនេះ ធ្វើឱ្យជនជាប់ចោទបាត់បង់ឱកាសក្នុងការស្វែងរកតំណាងផ្លូវច្បាប់ផ្សេងទៀតដើម្បីឲ្យពួកគាត់អាចបង្ហាញកង្វល់នានារបស់ខ្លួន នៅសាលាឧទ្ធរណ៍នោះ។^{១០៩}

^{១០៨} បណ្តឹងលេខ៥៥៤/១៩៩៣ រវាងLaVande និងប្រទេសស្រីនីដាតនិងតូប៉ាហ្គោ កថាខ័ណ្ឌទី៥.៨។

^{១០៩} សូមមើលបណ្តឹងលេខ៧៥០/១៩៩៧ រវាងDaley និងប្រទេសថាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី៧.៥
 បណ្តឹងលេខ៦៨០/១៩៩៦ រវាងGallimore និងប្រទេសថាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី៧.៤
 បណ្តឹងលេខ៦៦៨/១៩៩៥ រវាងSmith and Stewart និងប្រទេសថាម៉ែកា កថាខ័ណ្ឌទី៧.៣
 និងក៏សូមមើលផងដែរ
 បណ្តឹងលេខ៩២៨/២០០០ រវាង Sooklal និងប្រទេសស្រីនីដាតនិងតូប៉ាហ្គោ កថាខ័ណ្ឌទី ៤.១០

VIII. សំណងជម្ងឺចិត្តក្នុងករណីយុត្តិធម៌សេដ្ឋកិច្ច

៥២. យោងតាមកថាខ័ណ្ឌទី៦ មាត្រា១៤ នៃកតិកាសញ្ញានេះ សំណងតាមផ្លូវច្បាប់ ត្រូវផ្តល់ជូនជនណាដែលត្រូវបានផ្ដន្ទាទោស ពីបទព្រហ្មទណ្ឌដោយសេចក្ដីសម្រេចស្ថាពរ ហើយបានទទួលរង ទណ្ឌកម្មនេះ តាមរយៈការផ្ដន្ទាទោសបែបនេះ ប្រសិនបើការផ្ដន្ទា ទោសនេះ ត្រូវបានបដិសេធនៅពេលក្រោយមក ឬបុគ្គលនោះត្រូវ បានលើកលែងទោសដោយហេតុថា អង្គហេតុថ្មី ឬអង្គហេតុដែល ទើបរកឃើញថ្មីបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា មានយុត្តិធម៌សេដ្ឋកិច្ច^{១១០} ជាការ ចាំបាច់ណាស់ ដែលរដ្ឋភាគីអនុម័តច្បាប់ដែលធានាថា សំណង តាមផ្លូវច្បាប់ដូចបានតម្រូវដោយបទប្បញ្ញត្តិនេះ អាចត្រូវបានទូទាត់ ជូនដោយពិតប្រាកដ ហើយថាការទូទាត់សងនេះ ត្រូវបានធ្វើនៅ ក្នុងរយៈពេលដ៏សមហេតុផលមួយ។

៥៣. ការធានាការពារនេះពុំអនុវត្តនោះទេ ប្រសិនបើមានភស្តុតាង បង្ហាញថាជនជាប់ចោទ រួមចំណែកទាំងស្រុង ឬដោយអន្លើ ចំពោះ ការមិនបើកបង្ហាញអង្គហេតុថ្មីបែបនោះឲ្យទាន់ពេលវេលា។ នៅ ក្នុងករណីបែបនេះ រដ្ឋមានបន្ទុកបង្ហាញភស្តុតាង។ លើសពីនេះ ពុំ មានការផ្តល់សំណងតាមផ្លូវច្បាប់នោះទេ ប្រសិនបើការផ្ដន្ទាទោស

^{១១០} បណ្ដឹងលេខ៩៦៣/២០០១ រវាង *Uebergang* និងប្រទេសអូស្ត្រាលី កថាខ័ណ្ឌទី៤.២
បណ្ដឹងលេខ៨៨០/១៩៩៩ រវាង *Irving* និងប្រទេសអូស្ត្រាលី កថាខ័ណ្ឌទី៨.៣
បណ្ដឹងលេខ៤០៨/១៩៩០ រវាង *W.J.H.* និងប្រទេសហូឡង់ កថាខ័ណ្ឌទី៦.៣។

នេះ ត្រូវបានទុកជាមោឃៈ ដោយសាលាឧទ្ធរណ៍ ឧ.មុនពេល
សាលក្រមចូលជាស្ថាពរ^{១១១} ឬត្រូវបានលើកលែងទោសដោយមូល
ហេតុមនុស្សធម៌ ឬតាមអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិ ឬដោយហេតុផលនៃ
ការពិចារណាលើសមធម៌ ដោយពុំសំដៅថា មានយុត្តិនិសេធនោះ
ទេ។^{១១២}

^{១១១} បណ្តឹងលេខ ៨៨០/១៩៩៩ រវាង Irving និងប្រទេសអូស្ត្រាលី កថាខ័ណ្ឌទី៨.៤
និងបណ្តឹងលេខ ៨៨៨/១៩៩៩ រវាង Wilson និងប្រទេសហ្វីលីពីន កថាខ័ណ្ឌទី៦.៦ ។

^{១១២} បណ្តឹងលេខ ៨៩១/១៩៨១ រវាង Muhonen និងប្រទេសហ្វាំងឡង់ កថាខ័ណ្ឌទី១១.២ ។

IX. ទ្វេភាពភាព

៥៤. មាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៧ នៃកតិកាសញ្ញានេះចែងថាគ្មានជនណាម្នាក់ត្រូវយកមកកាត់ទោស ឬផ្ដន្ទាទោសម្ដងទៀតចំពោះបទល្មើសដែលខ្លួនត្រូវបានផ្ដន្ទាទោសជាស្ថាពរ ឬត្រូវបានសម្រេចឲ្យរួចខ្លួន ស្របតាមច្បាប់ និងនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌរបស់រដ្ឋនីមួយៗនោះទេ។ មាត្រានេះ តំណាងឱ្យគោលការណ៍នៃទ្វេភាពភាព។ បទប្បញ្ញត្តិនេះហាមឃាត់ការយកបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលត្រូវបានផ្ដន្ទាទោស ឬសម្រេចឲ្យរួចខ្លួនពីបទល្មើសជាក់លាក់ណាមួយហើយនោះ មកជំនុំជម្រះជាថ្មីម្ដងទៀត នៅចំពោះមុខតុលាការដដែល ឬសាលាជម្រះក្ដីមួយផ្សេងទៀត ចំពោះបទល្មើសដដែលនោះទេ។ ហេតុដូច្នេះ ជាឧទាហរណ៍ បុគ្គលម្នាក់ត្រូវបានសម្រេចឲ្យរួចខ្លួនដោយតុលាការស៊ីវិល ពុំអាចត្រូវបានជំនុំជម្រះម្ដងទៀត ចំពោះបទល្មើសដដែល ដោយតុលាការយោធា ឬតុលាការពិសេសណាមួយនោះទេ។ មាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៧ ពុំហាមឃាត់ការជំនុំជម្រះឡើងវិញនៃបុគ្គល ដែលត្រូវបានផ្ដន្ទាទោសដោយកំបាំងមុខ តាមការស្នើសុំរបស់បុគ្គលនោះឡើយ ប៉ុន្តែហាមឃាត់ចំពោះការផ្ដន្ទាទោសជាលើកទីពីរ។

៥៥. ការដាក់ទណ្ឌកម្ម ម្ដងហើយម្ដងទៀត លើអ្នកជំទាស់តាមសម្បជញ្ញៈចំពោះការមិនគោរពតាមបទបញ្ជា ម្ដងហើយម្ដងទៀត

ឲ្យចូលបម្រើក្នុងយោធា អាចចាត់ទុកជាការដាក់ទណ្ឌកម្មចំពោះ
បទល្មើសដដែល ប្រសិនបើការបដិសេធជាបន្តបន្ទាប់បែបនោះ
ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើមូលហេតុសម្បជញ្ញៈដដែល។^{១១៣}

៥៦. ការហាមឃាត់នៃមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៧ ពុំចោទជាបញ្ហា
នោះទេ ប្រសិនបើតុលាការជាន់ខ្ពស់ បដិសេធការផ្ដន្ទាទោសនេះ
ហើយបង្គាប់ឲ្យជំនុំជម្រះឡើងវិញ។^{១១៤} លើសពីនេះទៅទៀត បទ
ប្បញ្ញត្តិនេះ ពុំហាមឃាត់ការចាប់ផ្ដើមជាថ្មីនៃការជំនុំជម្រះរឿងក្តី
ព្រហ្មទណ្ឌដែលត្រូវបានធ្វើយុត្តិកម្ម ដោយកាលៈទេសៈពិសេស
ណាមួយ ដូចជាការរកឃើញភស្តុតាងថ្មីដែលរកមិនបាន ឬមិនបាន
ដឹង កាលពីពេលដែលសម្រេចឲ្យរួចខ្លួន។

៥៧. តាមអត្ថន័យនៃមាត្រា១៤ នៃកតិកាសញ្ញានេះ ការធានា
ការពារនេះ អនុវត្តតែចំពោះបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌប៉ុណ្ណោះ និងមិន
អនុវត្តចំពោះវិធានការវិន័យ ដែលនឹងក្លាយទៅជាការដាក់ទណ្ឌកម្ម
សំរាប់បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនោះទេ។^{១១៥} លើសពីនេះ បទប្បញ្ញត្តិ
នេះពុំធានាការពារគោលការណ៍*ទ្វេទណ្ឌភាព* ទាក់ទិននឹងយុត្តាធិ

^{១១៣} សូមមើល ក្រុមការងារអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការឃុំខ្លួនតាមទំនើងចិត្ត, សេចក្តីផ្តល់មតិ
លេខ៣៦/១៩៩៩ សំរាប់ប្រទេសទួរគី, E./CN.4/2001/14/Add. 1, កថាខ័ណ្ឌទី៩ និងសេចក្តីផ្តល់
មតិលេខ២៤/២០០៣ សំរាប់ប្រទេសអ៊ីស្រាអែល, E/CN.4/2005/6/Add. 1, កថាខ័ណ្ឌទី៣០។

^{១១៤} បណ្តឹងលេខ២៧៧/១៩៨៨ រវាង *Terán Jijón* និងប្រទេសអេក្វាទ័រ កថាខ័ណ្ឌទី៥.៤។

^{១១៥} បណ្តឹងលេខ១០០១/២០០១ រវាង *Gerardus Strik* និងប្រទេសហូឡង់ កថាខ័ណ្ឌទី៧.៣។

ការជាតិ នៃរដ្ឋពីរ ឬច្រើននោះទេ។^{១១៦} ទោះជាដូច្នោះក៏ដោយ ការ
បកស្រាយនេះ ពុំគួរធ្វើឲ្យអន្តរាយដល់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រដ្ឋ
នានា ដើម្បីទប់ស្កាត់មិនឱ្យមានការជំនុំជម្រះឡើងវិញ ចំពោះបទ
ល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដដែល តាមរយៈអនុសញ្ញាអន្តរជាតិនានានោះ
ទេ។^{១១៧}

^{១១៦} បណ្តឹងលេខ៦៩២/១៩៩៦ រវាង*A.R.J* និងប្រទេសអូស្ត្រាលី កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤
បណ្តឹងលេខ២០៤/១៩៨៦ រវាង*A.P.* និងប្រទេសអ៊ីតាលី កថាខ័ណ្ឌទី៧.៣។

^{១១៧} សូមមើលឧទា. លក្ខន្តិកៈទីក្រុមរ៉ូមស្តីពីតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ មាត្រា២០ កថាខ័ណ្ឌទី៣

X. ទំនាក់ទំនងរវាងមាត្រា១៤ ជាមួយនឹងបទប្បញ្ញត្តិផ្សេងៗទៀត

នៃកតិកាសញ្ញានេះ

៥៨. ជាបណ្តុំនៃការធានាការពារតាមនីតិវិធី មាត្រា១៤ នៃកតិកាសញ្ញានេះ ជានិច្ចកាលដើរតួយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការអនុវត្តការធានាការពារសំខាន់ៗបន្ថែមទៀតនៃកតិកាសញ្ញានេះ ដែលត្រូវយកទៅពិចារណានៅក្នុងបរិបទនៃការសម្រេចពីការចោទប្រកាន់ខាងព្រហ្មទណ្ឌ ព្រមទាំងការកំណត់ពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់បុគ្គល នៅក្នុងបណ្តឹងតាមផ្លូវច្បាប់។ តាមន័យនីតិវិធី ទំនាក់ទំនងជាមួយសិទ្ធិទទួលបានការដោះស្រាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដែលបានចែងក្រោមមាត្រា២ កថាខ័ណ្ឌទី៣ នៃកតិកាសញ្ញានេះ ក៏មានការពាក់ព័ន្ធដែរ។ ជាទូទៅ គេត្រូវការគោរពបទប្បញ្ញត្តិនេះ នៅពេលណាដែលការធានាការពារណាមួយនៃមាត្រា១៤ ត្រូវបានបំពាន។^{១១៨} ទោះជាដូច្នោះក៏ដោយ ទាក់ទិននឹងសិទ្ធិសុំឲ្យពិនិត្យឡើងវិញនូវការផ្តន្ទាទោស និងការកាត់ទោសដោយតុលាការជាន់ខ្ពស់ មាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៥ នៃកតិកាសញ្ញានេះ គឺជាច្បាប់ពិសេស ទាក់ទងទៅនឹងមាត្រា២ កថាខ័ណ្ឌទី៣ នៅពេលដែលសំអាងដល់សិទ្ធិទទួលបានការជម្រះក្តីដោយតុលាការថ្នាក់ឧទ្ធរណ៍។^{១១៩}

^{១១៨} ឧទាហរណ៍ បណ្តឹងលេខ១០៣៣/២០០១ រវាង *Singarasa* និងប្រទេសស្រីលង្កា កថាខ័ណ្ឌទី ៧.៤ និងបណ្តឹងលេខ៨២៣/១៩៩៨ រវាង *Czernin* និងសាធារណរដ្ឋឆែក កថាខ័ណ្ឌទី៧.៥។

^{១១៩} បណ្តឹងលេខ១០៧៣/២០០២ រវាង *Terrón* និងប្រទេសអេស្ប៉ាញ កថាខ័ណ្ឌទី៦.៦។

៥៩. នៅក្នុងករណីនៃការជំនុំជម្រះ ដែលនាំដល់ការដាក់ទោសប្រហារជីវិត ការគោរពយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់នៃការធានាការពារពីជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ជាបញ្ហាសំខាន់ខ្លាំងណាស់។ ការកាត់ទោសប្រហារជីវិតដោយការជំនុំជម្រះជាស្ថាពរមួយ ដែលពុំគោរពបទប្បញ្ញត្តិនានារបស់មាត្រា១៤ នៃកតិកាសញ្ញានេះ គឺជាការរំលោភបំពានលើសិទ្ធិរស់រានមានជីវិត (មាត្រា៦ នៃកតិកាសញ្ញានេះ)។^{១២០}

៦០. ប្រព្រឹត្តមិនតប្បីលើជនជាប់ចោទពីបទព្រហ្មទណ្ឌ និងបង្ខំជនជាប់ចោទឲ្យសារភាព ឬចុះហត្ថលេខាលើចម្លើយសារភាពដោយការរៀបសង្កត់ឱ្យទទួលយកពិរុទ្ធភាព គឺជាការបំពានលើមាត្រា៧ នៃអនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្ម និងការប្រព្រឹត្ត ឬទណ្ឌកម្មដទៃទៀតដែលយោរយៅ អមនុស្សធម៌ ឬបន្ទោកបន្ទាប និងមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣^(៧) នៃកតិកាសញ្ញានេះ ដែលហាមឃាត់ការបង្ខិតបង្ខំឲ្យធ្វើសក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង ឬសារភាពពីពិរុទ្ធនោះទេ។^{១២១}

^{១២០} ឧ. បណ្តឹងលេខ១០៤៤/២០០២ រវាងShakurova និងប្រទេសតាក់ជីគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៤.៥ (ការបំពានលើមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ និងទី៣ (ខ) (ឃ) និង(ង))

បណ្តឹងលេខ៩១៥/២០០០ រវាងRuzmetov និងប្រទេសអ៊ុយបេគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៧.៦ (ការបំពានលើមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ ទី២ និងទី៣ (ខ) (ឃ) (ង) និង(ឆ))

បណ្តឹងលេខ៩១៣/២០០០ រវាង Chan និងប្រទេសហ្វីលីពីន កថាខ័ណ្ឌទី៥.៤ (ការបំពានលើមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣ (ខ) និង(ឃ))

បណ្តឹងលេខ១១៦៧/២០០៣ រវាងRayos និងប្រទេសហ្វីលីពីន កថាខ័ណ្ឌទី៧.៣ (ការបំពានលើមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣ (ខ))។

^{១២១} បណ្តឹងលេខ១០៤៤/២០០២ រវាងShakurova និងប្រទេសតាក់ជីគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៨.២
បណ្តឹងលេខ៩១៥/២០០០រវាងRuzmetov និងប្រទេសអ៊ុយបេគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៧.២និងកថាខ័ណ្ឌទី៧.៣
បណ្តឹងលេខ១០៤២/២០០១ រវាងBoimurodov និងប្រទេសតាក់ជីគីស្ថាន កថាខ័ណ្ឌទី៧.២ និងបណ្តឹងផ្សេងៗជាច្រើនទៀត។ អំពីការហាមឃាត់ទទួលយកភស្តុតាងដែលបំពានលើមាត្រា៧ សូមមើលកថាខ័ណ្ឌទី៦ និងទី៤១ ខាងលើ។

៦១. ការហាមឃាត់ចំពោះការពន្យារពេលជំនុំជម្រះ ដោយមិនត្រឹមត្រូវដូចមានចែងក្នុងមាត្រា៩ កថាខ័ណ្ឌទី៣ និងមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣^(គ) នៃកតិកាសញ្ញានេះអាចត្រូវបានបំពានដូចគ្នា ប្រសិនបើជន ដែលជាប់សង្ស័យពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និងត្រូវបានឃុំខ្លួន ដោយផ្អែកតាមមាត្រា៩ នៃកតិកាសញ្ញានេះ ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទព្រហ្មទណ្ឌ ប៉ុន្តែមិនត្រូវបាននាំយកទៅជំនុំជម្រះនោះ។^{១២២}

៦២. ការធានាការពារតាមនីតិវិធីនៃមាត្រា១៣ នៃកតិកាសញ្ញានេះ មានបញ្ចូលសញ្ញាណនៃនីតិវិធីត្រឹមត្រូវ ក៏បានឆ្លុះបញ្ចាំងផងដែរ ក្នុងមាត្រា១៤^{១២៣} ហើយហេតុដូច្នេះ គួរត្រូវបានបកស្រាយតាមស្មារតីនៃបទប្បញ្ញត្តិមាត្រា១៤នេះ។ ការធានាការពារគោលការណ៍នៃភាពស្មើគ្នារបស់បុគ្គលគ្រប់រូប នៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តីដូចបានតំកល់ទុកក្នុងមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ និងគោលការណ៍អនាគតិ ភាពត្រឹមត្រូវ និងសមភាពនៃភាគីក្នុងរឿងក្តីដែលមានចែងយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងការធានាការពារនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្ត លើកលែងតែក្នុងករណីដែលច្បាប់ជាតិផ្តល់ការទុកចិត្តដល់ស្ថាប័នយុត្តាធិការមួយនូវបេសកកម្មក្នុងការសម្រេចសេចក្តីលើការ

^{១២២} បណ្តឹងលេខ៩០៨/២០០០ រវាងEvans និង ប្រទេសទ្រីនីដាគនិងតុបាហ្គោ កថាខ័ណ្ឌទី៦.២
បណ្តឹងលេខ៨៣៨/១៩៩៨ រវាងHendricks និងប្រទេសហ្គីយ៉ាណា កថាខ័ណ្ឌទី៦.៣ និង
បណ្តឹងជាច្រើនផ្សេងទៀត។

^{១២៣} បណ្តឹងលេខ១០៥១/២០០២ រវាងAhani និងប្រទេសកាណាដា កថាខ័ណ្ឌទី១០.៩។
សូមមើលផងដែរ បណ្តឹងលេខ៩៦១/២០០០ រវាងEverett និងប្រទេសអេស្ប៉ាញ កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤
(ស្តីពីការធ្វើបត្យាប័ន) និងបណ្តឹងលេខ១៤៣៨/២០០៥ រវាងTaghi Khadje និងប្រទេសហ្វេរ៉ូឡង់
កថាខ័ណ្ឌទី៦.៣។

បណ្តេញចេញពីប្រទេស ឬការធ្វើនិរទេស។^{១២៤} ទោះជាដូច្នោះក្តី ការធានាការពារទាំងអស់ក្រោមមាត្រា១៤ ត្រូវយកទៅអនុវត្តក្នុង ករណីដែលការបណ្តេញចេញពីប្រទេស ប្រព្រឹត្តទៅក្រោមទម្រង់ នៃការដាក់ទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌ ឬក្នុងករណីដែលការបំពានលើបទ បញ្ជាបណ្តេញចេញ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដោយច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ។

៦៣. បែបបទដែលដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវបានចាត់ការ អាចប៉ះពាល់ដល់ការអនុវត្ត និងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិ និងការធានា ការពារនានានៃកតិកាសញ្ញាដែលមិនទាក់ទិននឹងមាត្រា១៤។ ដូច្នេះ ហើយ ជាឧទាហរណ៍ ការបង្កង់ដីកាចោទប្រកាន់ជាច្រើនឆ្នាំចំពោះ បណ្តឹងបរិហារកេរ្តិ៍ប្រឆាំងនឹងអ្នកសារព័ត៌មាន ដែលបានចុះផ្សាយ អត្ថបទមួយចំនួនដោយបំពានលើមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣^(ត) អាច ដាក់ជនជាប់ចោទ ឱ្យស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពមួយមិនប្រាកដប្រជា និងបំភិតបំភ្លៃ ហេតុដូច្នេះហើយ បណ្តាលឱ្យមានការប៉ះពាល់ធ្ងន់ ធ្ងរ ដែលរឹតត្បិតដោយមិនត្រឹមត្រូវលើការអនុវត្តសិទ្ធិមានសេរីភាព ខាងការបញ្ចេញមតិរបស់អ្នកសារព័ត៌មាននោះ (មាត្រា១៩ នៃ កតិកាសញ្ញានេះ)។^{១២៥} ដូចគ្នាផងដែរ ការពន្យារពេលនៃដំណើរការ នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌអស់ជាច្រើនឆ្នាំ ដោយល្មើសនឹងមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី៣^(ត) អាចបំពានលើសិទ្ធិរបស់បុគ្គល ក្នុងការចាកចេញ ពីប្រទេសកំណើត ដូចបានចែងក្នុងមាត្រា១២ កថាខ័ណ្ឌទី២ នៃ

^{១២៤} សូមមើលបណ្តឹងលេខ៩៦១/២០០០ រវាង *Everett* និង *ប្រទេសអេស្ប៉ាញ* កថាខ័ណ្ឌទី៦.៤។
^{១២៥} បណ្តឹងលេខ៩០៩/២០០០ រវាង *Mujwana Kankanamge* និង *ប្រទេសស្រីលង្កា* កថាខ័ណ្ឌ ទី៩.៤។

កតិកាសញ្ញានេះ ដោយសារតែជនជាប់ចោទ ត្រូវតែស្ថិតនៅក្នុង ប្រទេសនោះរហូតដល់ការដំណើរការរឿងក្តីនោះនៅមិនចប់។^{១២៦}

៦៤. ទាក់ទិននឹងសិទ្ធិទទួលបានសេវាសាធារណៈក្នុងន័យទូទៅនៃ សមភាព ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា២៥^(ត) នៃកតិកាសញ្ញានេះ ការ បណ្តេញចោលក្រុមពីមុខដំណែង ដោយបំពានលើបទប្បញ្ញត្តិនេះ អាច មានន័យស្មើនឹងការបំពានលើការធានាការពារនេះដែរ បើយើង អានដោយភ្ជាប់ទៅនឹងមាត្រា១៤ កថាខ័ណ្ឌទី១ ដែលចែងពី ឯករាជភាពរបស់តុលាការ។^{១២៧}

៦៥. ច្បាប់នីតិវិធី ឬការអនុវត្តច្បាប់ទាំងនោះ ដែលធ្វើឲ្យមានការ បែងចែក ដោយផ្អែកលើលក្ខណៈ វិនិច្ឆ័យណាមួយ ដូចបាន រៀបរាប់ជាបញ្ជីក្នុងមាត្រា២ កថាខ័ណ្ឌទី១ ឬមាត្រា២៦ ឬការមិន ចាត់ទុក សិទ្ធិស្មើគ្នារវាងបុរស និងស្ត្រី ស្របតាមមាត្រា៣ ដើម្បី ទទួលបានការធានាការពារនានា ដូចមាន ចែងក្នុងមាត្រា១៤ នៃ កតិកាសញ្ញានេះ មិនគ្រាន់តែបំពានលើលក្ខខណ្ឌតំរូវនៃកថាខ័ណ្ឌ ទី១ នៃបទ ប្បញ្ញត្តិនេះ ដែលថា“បុគ្គលគ្រប់រូប ត្រូវតែស្មើភាពគ្នា នៅចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជម្រះក្តី” នោះទេ តែថែមទាំង អាចមានន័យស្មើនឹងការរើសអើងផងដែរ។^{១២៨}

^{១២៦} បណ្តឹងលេខ២២៣/១៩៨៧ រវាង *Gonzales del Rio* និងប្រទេសហ្វីនី កថាខ័ណ្ឌទី៥.២ និង៥.៣

^{១២៧} បណ្តឹងលេខ៩៣៣/២០០០ រវាង *Mundyo Busyo et al.* និងសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ កុងហ្គោ កថាខ័ណ្ឌទី៥.២

បណ្តឹងលេខ២១៤/១៩៩៨ រវាង *Pastukhov* និងប្រទេសបែលឡាហ្សុស កថាខ័ណ្ឌទី៧.៣។

^{១២៨} បណ្តឹងលេខ២០២/១៩៨៦ រវាង *Ato del Avellanal* និងប្រទេសហ្វីនី កថាខ័ណ្ឌទី១០.១ និង១០.២។